

Kandipalaute- ja uraseurantakyselyiden avointen palautteiden analyysi (2017–2019)

Maija Hujala, Antti Knutas, Timo Hynninen

Tiivistelmä

Suomessa yliopisto-opetuksen laatua valvotaan muun muassa yliopistojen opiskelijapalautteen ja uraseurantakyselyiden avulla. Yliopistojen opiskelijat antavat kandidaatiksi valmistuessaan palautetta saamastaan koulutuksesta valtakunnallisella kandipalautekyselyllä. Maistereille ja tohtoreille puolestaan tehdään uraseurantaa valtakunnallisilla uraseurantakyselyillä. Numeeristen kysymysten lisäksi kaikki nämä kyselyt sisältävät myös avoimia kysymyksiä, joihin tulleita vastauksia ei ole tähän mennessä juurikaan analysoitu.

Tässä raportissa analysoidaan vuosien 2017–2019 kandipalautetta ja maisterien uraseurantapalautetta sekä vuosien 2018–2019 tohtorien uraseurantapalautetta. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, minkä tyyppisiä aiheita eri kyselyiden avoimista vastauksista on löydettävissä. Avointen palautteiden ryhmittely aiheisiin tapahtuu LDA (Latent Dirichlet Allocation) -aihemallinnuksella. Aihemallinnus tarkoittaa laajojen tekstiaineistojen automaattista ryhmittelyä käyttämällä ohjaamatonta koneoppimista. Menetelmän on aiemmin todettu toimivan varsin hyvin opiskelijapalautteen analysoinnissa. Tutkimus keskittyy siis pääasiassa avoimen palautteen analyysiin, mutta käsittelee myös numeerista palautetta niiden kysymysten osalta, jotka tuovat lisävalaistusta avoimesta palautteesta tunnistettuihin aiheisiin.

Kandidaatiksi valmistuneiden osalta tutkimus osoittaa, että vaikka kandit ovat keskimäärin varsin tyytyväisiä niin vointiinsa, oppimiseen kuin opiskeluunsaakin yliopistoissa ja numeerisessa palautteessa näyttää korostuvan ongelmakohtana vain opinnoista saadun palautteen puute, avoimista vastauksista voidaan tunnistaa useita muitakin aiheita, joihin kandit toivoisivat yliopistoilta parannusta. Näistä tärkeimpinä voidaan pitää kandiensa kokemia puutteita opintojen ohjauksessa ja tuessa sekä yliopistossa tai opinto-ohjelmissa tapahtuneiden suurien muutosten aiheuttamat ongelmat. Nämä molemmat aiheet nousivat palautteen puutteen ohella esiin kahden eri avoimen kysymyksen vastauksista.

Myös maisterit ja tohtorit ovat keskimäärin varsin tyytyväisiä tutkintoonsa ainakin työuransa kannalta katsottuna. Maistereiden avoimista vastauksista nousi kuitenkin esiin kritiikki opintojen aikana saatua uraohjausta ja tutkinnon tuomia työelämävalmiuksia kohtaan. Sekä maisterit että tohtorit suosittelevat nykyopiskelijoita kaventamaan opintojen ja työelämän välistä kuilua hankkimalla runsaasti etenkin työelämätaitoja sekä laaja-alaista osaamista myös muilta kuin omalta opiskelualalta.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Aineistot	3
3. Menetelmät	6
3.1. Analyysiprosessi.....	6
3.2. Tulosten tulkinta ja validointi	6
4. Tulokset	9
4.1. Kandipalaute.....	9
4.1.1. Kandien toiveet yliopistolle	11
4.1.2. Kandien muu palaute yliopistolle	17
4.2. Maisteriksi valmistuneiden uraseuranta	23
4.2.1. Maistereiden tyytyväisyys tutkintoon työuran kannalta	23
4.2.2. Maistereiden neuvot ja vinkit nykyisille opiskelijoille	30
4.3. Tohtoriksi valmistuneiden uraseuranta	38
4.3.1. Tyytyväisyys tohtorin tutkintoon työuran kannalta	38
4.3.2. Neuvot ja vinkit nykyisille tohtoriopiskelijoille.....	44
5. Yhteenveto	50
Lähdeluettelo.....	51

1. Johdanto

Yliopisto-opetuksen laadun seuraaminen on tärkeää, jotta opetusta voidaan jatkuvasti kehittää ja sen laatua parantaa. Opetuksen laadulle ei kuitenkaan ole olemassa yhtä ainoaa yleisesti hyväksyttyä määritelmää, minkä lisäksi sen mittaaminen objektiivisesti on vaikeaa (Arminen ym., 2019). Näistä syistä opiskelijoiden palautteelle annetaan suuri rooli opetuksen laadun arvioimisessa ja opiskelijapalautetta onkin käytetty opetuksen laadun mittaamiseen jo 1920-luvulta lähtien (esim. Marsh, 1987; Uttl ym., 2017; Wallace ym., 2019).

Suomessa yliopisto-opetuksen laatua valvotaan muun muassa yliopistojen opiskelijapalautteen ja uraseurantakyselyiden avulla. Yliopistojen opiskelijat antavat kandidaatiksi valmistuessaan palautetta saamastaan koulutuksesta valtakunnallisella kandipalautekyselyllä. Maistereille ja tohtoreille puolestaan tehdään uraseurantaa valtakunnallisilla uraseurantakyselyillä. Kaikissa näissä kyselyissä on yliopistojen rahoituksen laskentakriteereissä huomioitavia numeerisia kysymyksiä, eli opiskelijapalautteen avulla mitatulla opetuksen laadulla on suora vaikutus yliopistojen rahoitukseen. Numeeristen kysymysten lisäksi kaikki mainitut valtakunnalliset kyselyt sisältävät myös avoimia kysymyksiä, joihin tulleita vastauksia ei ole tähän mennessä juurikaan analysoitu, ainakaan valtakunnallisella tasolla. Avoimet vastaukset kuitenkin oletettavasti sisältävät mielenkiintoista ja tärkeää informaatiota siitä, mihin seikkoihin opiskelijat kiinnittävät huomiota opetuksen ja suorittamansa tutkinnon laatua ja hyödyllisyyttä arvioidessaan.

Tämä raportti on Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry:n toimeksiannosta tehdyn uraseuranta- ja kandipalautekyselyiden analysointihankkeen loppuraportti. Hankkeessa analysoitiin suomalaisten yliopistojen kandipalautte- ja uraseurantakyselyillä vuosina 2017–2019 kerätyt avoimet palautteet ja tässä raportissa käydään läpi analyysin tulokset. Raportti on jatkoa vuonna 2019 julkaistulle Tuija Koivusen kirjoittamalle raportille ”Tutkinnosta työelämään - Yliopistojen kandipalautteen sekä maisteri- ja tohtoriuraseurantakyselyiden 2018 tulokset”, joka käsittelee pääasiassa numeerista palautetta. Numeerisen aineiston osalta kandipalautte- ja uraseurantakyselyiden tuloksia on raportoitu myös opetushallinnon tilastopalvelu Vipusessa (<https://vipunen.fi>).

Tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä, minkä tyyppisiä aiheita eri kyselyiden avoimista vastauksista on löydettävissä sekä tarkastella hieman sitäkin, onko yliopistojen välillä ollut eroja siinä, millaista avointa palautetta niille on annettu. Analyysimenetelmänä on käytetty LDA (Latent Dirichlet Allocation) -aihemallinnusta. Aihemallinnus on ohjaamaton koneoppimismenetelmä, joka perustuu tekstiaineistojen tilastolliseen ryhmittelyyn. Menetelmän lopputuloksena aineistosta nousi aiheita, jotka tulkittiin, nimettiin ja validoitiin.

Raportin rakenne on seuraava: Käytetyt aineistot on kuvailtu seuraavassa kappaleessa. Menetelmäkappaleessa on lyhyesti kuvattu analyysiprosessi. Neljäs pääkappale keskittyy tulosten

raportointiin ja se on jaettu alakappaleisiin kyselyiden ja analysoitujen kysymysten mukaan. Viidennessä kappaleessa on lyhyt yhteenveto ja johtopäätökset tuloksista.

2. Aineistot

Tämän raportin analyysit on tehty käyttäen vuosina 2017–2019 kerättyjen kandipalautekyselyiden sekä maistereiden ja tohtoreiden uraseurantakyselyiden aineistoja. Kandipalautekyselyn kohderyhmänä ovat kandidaatin tutkinnon suorittaneet yliopistojen opiskelijat. Kandipalautekyselyyn vastaavat myös vastaavassa opintojen vaiheessa olevat lääketieteen opiskelijat, jotka eivät kuitenkaan suorita kandidaatin tutkintoa. Maistereiden uraseurantakyselyn kohderyhmänä ovat viisi vuotta aiemmin ylemmän korkeakoulututkinnon tai niin sanotun päättävän alemman korkeakoulututkinnon (farmaseutit ja lastentarhanopettajat) suorittaneet. Tohtoreiden uraseurantakysely puolestaan kohdistetaan kolme vuotta aiemmin tohtorin tutkinnon suorittaneille. Kaikkia kyselyjä on toteutettu jo useiden vuosien ajan.

Aineistot on kerätty kaikista 13 yliopistosta. Yliopistojen nimet ja niistä tässä raportissa käytetyt lyhenteet on listattu alla.

- Aalto-yliopisto (AYO)
- Helsingin yliopisto (HY)
- Itä-Suomen yliopisto (ISY)
- Jyväskylän yliopisto (JY)
- Lapin yliopisto (LY)
- Lappeenrannan–Lahden teknillinen yliopisto LUT (LUT)
- Oulun yliopisto (OY)
- Svenska handelshögskolan (SHH)
- Taideyliopisto (TaiY)
- Tampereen yliopisto¹ (TaY)
- Turun yliopisto (TY)
- Vaasan yliopisto (VY)
- Åbo Akademi (ÅA)

Jokaisesta kolmesta kyselystä analysoitiin kahteen avoimeen kysymykseen tulleet suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi kirjoitetut vastaukset. Kandipalautekyselyn analysoidut kysymykset olivat *"Mitä yliopisto olisi voinut mielestäsi tehdä, että opintosi olisivat sujuneet paremmin?"* ja *"Anna halutessasi palautetta omalle yliopistollesi."* Maistereiden ja tohtoreiden uraseurantakyselyistä analysoitiin kysymyksen *"Miten tyytyväinen olet kokonaisuudessaan suorittamaasi tutkintoon työurasi kannalta? (asteikko 1–6)"* jälkeen ollut avoin

---

¹ Vuosien 2017 ja 2018 aineistojen osalta Tampereen yliopisto sisältää sekä Tampereen teknillisen yliopiston että Tampereen yliopiston aineistot

kysymys *"Perustele vastaustasi."* sekä kysymys *"Minkälaisia taitoja tai osaamista kannustaisit nykyisiä opiskelijoita hankkimaan tulevaisuuden työelämää ajatellen?"*.

Eri vuosien vastaukset kerättiin yhteen ja analysoitiin kunkin kysymyksen osalta yhtenä kokonaisuutena. Tohtoreiden uraseurantakyselyn jätettiin pois vuonna 2017 kerätty aineisto, koska se oli kerätty erilaisella kyselylomakkeella kuin vuosina 2018 ja 2019 tehdyt tohtoreiden uraseurantakyselyt.

Analyyseissä käytettyjen aineistojen vastausten jakautuminen yliopistoittain, sukupuolittain ja ikäluokittain on esitetty taulukossa 1. Taulukosta huomataan, että tohtoreiden uraseurannan osalta analysoidun aineiston koko on huomattavasti pienempi ($n = 1333$) verrattuna maistereiden uraseurantaan ($n = 13321$) ja kandipalautteeseen ($n = 17713$). Lisäksi useassa yliopistossa on vain kourallinen tohtoreiden uraseurantaan vastanneita. Kaikissa kolmessa aineistossa valtaosa vastaajista on naisia (57,3–66,6 %). Kandipalautteen vastaajista suurin osa (55,1 %) on alle 25-vuotiaita. Maistereiden uraseuranta-aineistossa lähes kolme neljästä vastaajasta (74,7 %) on 25–34-vuotiaita ja tohtoreiden uraseurannassa kaksi suurinta ikäluokkaa ovat 25–34-vuotiaat (42,5 %) ja 35–45-vuotiaat (38,2 %).

Avointen palautteiden analysoinnin lisäksi jokaisen palautekyselyn kohdalla tarkastellaan lyhyesti myös osaa palautekyselyjen numeerisista kysymyksistä. Näin saadaan käsitys siitä, millaista palaute on kokonaisuudessaan ollut tutkitulla aikavälillä ja pystytään vertailemaan numeerisen palautteen ja avoimen palautteen antaman informaation välisiä mahdollisia eroja ja yhtäläisyyksiä. Numeerisen palautteen analyyseissä ovat mukana kaikki tarkastellun ajanjakson palautteet eli myös ne vastaajat, jotka eivät ole antaneet sanallista palautetta avoimiin kysymyksiin. Otokoot numeerisen palautteen analyysissä ovat siis isommat kuin sanallista palautetta analysoidessa: kandipalaute $n = 32481$, maistereiden uraseuranta $n = 17477$ ja tohtoreiden uraseuranta $n = 1702$.

Taulukko 1. Avoimiin kysymyksiin vastanneiden jakautuminen yliopiston, sukupuolen ja iän mukaan.

Yliopisto	Kandipalaute 2017–2019		Maistereiden uraseuranta 2017–2019		Tohtoreiden uraseuranta 2018–2019	
	määrä	%	määrä	%	määrä	%
AYO	1450	8,2	1249	9,4	195	14,6
HY	3537	20,0	2795	21,0	395	29,6
ISY	1742	9,8	1487	11,2	105	7,9
JY	1701	9,6	1497	11,2	124	9,3
LY	747	4,2	433	3,3	20	1,5
LUT	484	2,7	488	3,7	39	2,9
OY	1720	9,7	1186	8,9	116	8,7
SHH	340	1,9	206	1,6	9	0,7
TaiY	212	1,2	200	1,5	17	1,3
TaY	2561	14,5	1691	12,7	137	10,3
TY	1754	9,9	1364	10,2	126	9,5
VY	761	4,3	328	2,5	16	1,2
ÅA	704	4,0	397	3,0	34	2,6
Yhteensä	17713	100	13321	100	1333	100
Sukupuoli						
Mies	6411	36,2	4419	33,2	565	42,4
Nainen	11167	63,0	8868	66,6	764	57,3
Muu/tieto puuttuu	135	0,8	34	0,3	4	0,3
Yhteensä	17713	100	13321	100	1333	100
Ikäluokka						
Alle 25 vuotta	9766	55,1	1014	7,6	0	0
25–34 vuotta	6211	35,1	9944	74,7	567	42,5
35–45 vuotta	1142	6,5	1442	10,8	509	38,2
Yli 45 vuotta	594	3,4	921	6,9	256	19,2
Tieto puuttuu	0	0,0	0	0,0	1	0,1
Yhteensä	17713	100	13321	100	1333	100

3. Menetelmät

3.1. Analyysiprosessi

Avointen palautteiden ryhmittely aiheisiin suoritettiin LDA (Latent Dirichlet Allocation) -aihemallinnuksella. Aihemallinnuksen tulokset tulkittiin ja validoitiin sekä kvalitatiivisesti että kvantitatiivisesti (Hujala ym., 2020). Jokainen tutkimuksen kohteena ollut avoin kysymys käsiteltiin omana prosessinaan, eli alla esitetty analyysiprosessi toistettiin yhteensä kuusi kertaa.

Analyysiprosessin vaiheet:

1. Avointen vastausten esikäsittely, joka sisälsi mm. ruotsiksi ja englanniksi kirjoitettujen palautteiden kääntämisen suomeksi, yleisten sanojen (englanniksi *stopwords*) poiston ja sanojen katkaisun eli stemmauksen. Yleisiä sanoja ovat esimerkiksi *ja*, *että*, *jotta* ja muut konjunktiot, jotkut verbit, kuten *olla* sekä suuri joukko muita sanoja. Stemmaus puolestaan tarkoittaa sitä, että sanoista karsitaan sanaliitteet ja johtimet. Esimerkiksi sanasta *opiskelijat* tulee stemmauksessa *opiskelij*.
2. Aiheiden optimaalinen määrä päätettiin tilastollisesti käyttämällä semanttinen koherenssi -laatuarvoa (Mimno ym., 2011).
3. Aiheet muodostettiin R-tilastolaskentaympäristössä toteutetun NAILS-skriptin (Knutas, Hajikhani, Salminen, Ikonen, & Porras, 2015) parannellulla versiolla, joka käyttää *lda*- ja *topicmodels* -kirjastoja.
4. Mallinnuksen tuloksena syntyneet aiheet tulkittiin ja validoitiin kvalitatiivisesti.
5. Mallinnettujen aiheiden validiteettia tarkasteltiin myös tilastollisesti kyselylomakkeilla kerättyyn numeeriseen palautteen avulla.

3.2. Tulosten tulkinta ja validointi

Analyysiprosessin tärkein vaihe aiheiden optimaalisen määrän päättämisen lisäksi on esiin nousseiden aiheiden tulkinta ja validointi. Aihemallinnuksen tuloksena syntyy muun muassa taulukon 2 mukaisia sanalistoja, joissa on listattu kunkin aiheen yleisimmät sanat. Pelkkien sanalistojen käyttäminen aiheiden tulkinnassa on haastavaa, varsinkin jos sanat on stemmattu ennen analyysiä, kuten tässä tutkimuksessa.

Taulukko 2. Esimerkki LDA-aihemallinnuksen tuloksista ennen tulkintaa ja validointia. Aiheiden 1–5 kymmenen yleisintä sanaa.

Aihe 1	Aihe 2	Aihe 3	Aihe 4	Aihe 5
kurs	opiskelij	minu	yliopisto	enem
palaut	opettaj	aika	hyvä	oma
osa	opetuks	tehd	hyv	kurssej
saa	osa	vuode	opiskelu	tuli
tent	tiedekun	koko	kiitos	ala
use	olev	its	henkilökun	käytänö
pitäi	tuntu	ohjaa	tyytyväin	opino
liian	taso	jälk	opetus	työeläm
sama	kaik	voi	opisk	lisä
tehtäv	väl	kand	laaduk	parem

Aihekohtaisten sanalistojen lisäksi aihemallinnus algoritmi tuottaa jokaiselle dokumentille, eli tässä tapauksessa jokaiselle yksittäiselle avoimeen kysymykseen tulleen vastaukselle, aiheiden todennäköisyysjakauman (eng. *topic probability distribution*). Jakauman arvot kertovat, kuinka vahvasti kukin yksittäinen avoin vastaus edustaa kutakin aihetta (ks. taulukko 3).

Taulukko 3. Esimerkki LDA-aihemallinnuksen tuloksista: kolmen esimerkkivastauksen aihejakaumat.

Vastaajan numero	Aihejakauma					Avoin vastaus
	Aihe A	Aihe B	Aihe C	Aihe D	Aihe E	
171	0,243	0,171	0,214	0,186	0,186	Olisi pitänyt olla enemmän ammatinvalintaa tukevia ja eri uravaihtoehtoja esitteleviä kursseja ja tapahtumia. Meillä korostettiin lähinnä tutkijan uraa. Opintojakin olisi varmaan valinnut hieman eri tavalla.
172	0,196	0,250	0,179	0,196	0,179	Ylempi korkeakoulututkinto on avannut ovet hyväpalkkaisiin töihin.
173	0,190	0,241	0,190	0,207	0,172	Tutkinnosta on ollut kohtalaista hyötyä, mutta työllistynyt olen enemmänkin toisen tutkintoni vuoksi.

Taulukossa 3 vastaajan numero 171 avoin vastaus ”Olisi pitänyt olla enemmän ammatinvalintaa tukevia ja eri uravaihtoehtoja esitteleviä kursseja ja tapahtumia. Meillä korostettiin lähinnä tutkijan uraa. Opintojakin olisi varmaan valinnut hieman eri tavalla.” saa aiheen A kohdalla arvon 0,243 ja aiheen B kohdalla arvon 0,171. Tämä tarkoittaa sitä, että hänen vastauksensa edustaa 24,3 prosenttisesti aihetta A ja 17,1 prosenttisesti aihetta B.

Tässä tutkimuksessa aiheiden todennäköisyysjakaumaa hyödynnettiin aiheiden tulkinnassa ja validoinnissa. Vastaukset järjestettiin alenevaan järjestykseen kunkin aiheen jakauman arvon perusteella. Näin aineistosta

saatiin eriteltyä 20 kuvaavinta vastausta kullekin aiheelle. Tutkijat kävivät huolellisesti läpi kaikkien aiheiden kaikki 20 kuvaavinta avointa vastausta ja suorittivat niille keveän temaattisen analyysin. Myös Taulukon 2 mukaisia LDA-aihemallinnuksen tuottamia sanalistoja käytettiin apuna aiheiden tulkinnassa. Analyysin tulosten perusteella aiheille annettiin nimet ja ne kuvailtiin ja lopuksi aiheiden validiteettia tarkasteltiin vielä kvantitatiivisesti.

Kvantitatiivisessa validoinnissa selvitettiin, löytyykö numeerisista palautteista sellaisia mittareita, joilla pystyy selittämään kunkin aiheen aihejakaumien arvoja. Esimerkiksi jos aiheen nimeksi saadaan kvalitatiivisessa tulkinnassa ja validoinnissa ”työelämälähtöisyys” voidaan olettaa, että jokin opintojen antamia työelämävalmiuksia kuvaava numeerinen mittari olisi tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä kyseisen muuttujan aihejakauman arvoihin.

Aihejakamaa hyödynnettiin myös yliopistovertailuja tehtäessä. Jokainen avoin vastaus luokiteltiin kuuluvaksi siihen aiheeseen, jolla sen aihejakama sai korkeimman arvon. Esimerkiksi taulukossa 3, vastaajan numero 171 palaute luokiteltaisiin kuuluvaksi aiheeseen A ja vastaajien numero 172 ja 173 antamat palautteet luokiteltaisiin aiheeksi B. Vastaukset, jotka eivät kuuluneet selkeästi yhteen aiheeseen vaan saivat yhtä suuren aihejakauman arvon kahden tai useamman aiheen kohdalla, luokiteltiin kuuluvaksi ryhmään ”Muu”. Tämän jälkeen voitiin helposti laskea eri aiheita edustavien palautteiden osuudet kussakin yliopistossa.

Tässä tutkimuksessa käytetty ja edellä lyhyesti esitelty analyysi- ja validointiprosessi on kuvattu yksityiskohtaisesti julkaisuissa Hujala, Knutas, Hynninen & Arminen (2020) ja Hynninen, Knutas, Hujala & Arminen (2019). LDA-aihemallinnuksen käytöstä tutkimuksessa on kirjoittanut suomeksi mm. Nelimarkka (2019).

4. Tulokset

Tulosluku on jaettu kolmeen alalukuun sen mukaisesti, minkä palautekyselyn (kandipalaute, maistereiden uraseuranta, tohtoreiden uraseuranta) tuloksia käsitellään. Lukujen alussa käsitellään lyhyesti kyseisestä palautekyselystä saatua numeerista palautetta. Analyysi tapahtuu tilastollisten tunnuslukujen, lähinnä keskiarvot, avulla ja keskittyy niihin numeerisiin mittareihin, jotka ovat relevantteja arvioitaessa avointen palautteiden analyysin tuloksia.

Numeerisen palautteen käsittelyn jälkeen jokaisesta analysoidusta avoimesta kysymyksestä esitetään aluksi taulukko, johon on koottu LDA-aihemallinnuksessa vastauksista tunnistetut aiheet. Aiheille on annettu nimet ja ne on kuvailtu lyhyesti. Taulukon jälkeen annetaan muutamia esimerkkejä kutakin aihetta hyvin kuvaavista avoimista vastauksista. Vastausesimerkkien jälkeen on kuva, joka havainnollistaa sitä, kuinka eri aiheisiin kuuluvat avoimet vastaukset jakautuvat yliopistoittain.

4.1. Kandipalaute

Kandipalautekysely koostuu 61 kysymyksestä ja väittämästä, joiden vastausasteikko on 1-5 (1 = en pysty arvioimaan, 2 = eri mieltä, 3 = osittain eri mieltä, 4 = osittain samaa mieltä, 5 = samaa mieltä) sekä kahdesta avoimesta kysymyksestä. Mainittuihin 61 kysymykseen ja väittämään ja muihin samankaltaisiin kysymyksiin viitataan tästä eteenpäin numeerisina kysymyksinä ja niiden vastauksiin numeerisena palautteena erotukseksi avoimista kysymyksistä, joiden vastaukset ovat tekstiä.

Valtaosa numeerisista kysymyksistä (48) perustuu Helsingin yliopistossa kehitettyyn *HowULearn*-kyselyyn (ks. esim. <https://blogs.helsinki.fi/howulearn/esittely/>). Loput 13 numeerista kysymystä ovat niin sanottuja rahoitusmallikysymyksiä, joiden vastaukset nimensä mukaisesti vaikuttavat yliopistojen rahoitukseen. *HowULearn*-kysymykset ja -väittämät mittaavat seuraavia yliopisto-oppimisen ja -opetuksen osa-alueita: syväsuuntautunut opiskelu, suunnitelmallinen opiskelu, pintasuuntautunut opiskelu, minäpystyvyys, opetuksen linjakuus, opintojen kiinnostavuus, opinnoista ja oppimisesta saatu palaute, saatu vertaistuki, opiskelupaineet ja -uupumus ja yleiset työelämävalmiudet. Rahoitusmallikysymykset puolestaan mittaavat opetusta ja opiskelua eri kanteilta.

Taulukoihin 4 ja 5 on kerätty *HowULearn*-kysymyksistä muodostettujen summamuuttujien sekä rahoitusmallikysymysten perustunnusluvut (keskiarvo ja keskihajonta) ajanjaksolla 2017–2019. *HowULearn*-summamuuttujat muodostettiin eksploratiivisen faktorianalyysin (pääakseli-menetelmä, promax-vinorotaatio) avulla. Taulukossa 4. summamuuttujista on jätetty pois syväsuuntautunut opiskelu, suunnitelmallinen opiskelu, pintasuuntautunut opiskelu ja minäpystyvyys, koska ne kertovat enemmän

opiskelijasta kuin yliopistosta tai siellä tapahtuvasta opetuksesta. Sekä *HowULearn*- että rahoitusmallikysymysten vastauksista poistettiin vaihtoehto 1 eli ”en pysty arvioimaan” ennen summamuuttujien luomista ja tunnuslukujen laskemista.

Taulukoista 4 ja 5 nähdään, että keskimäärin kandidaatiksi valmistuneet ovat olleet varsin tyytyväisiä sekä omaan vointiinsa että oppimiseen ja opiskeluun yliopistoissa. Kandidaatiksi opiskelu vaikuttaa keskimäärin olevan varsin yhteisöllistä, kiinnostavaa ja valmistavan hyvin työelämään. Kuitenkin numeeristen kysymysten perusteella on havaittavissa selkeää tyytymättömyyttä opinnoista saatuun palauteeseen. *HowULearn*-summamuuttujan *Opinnoista ja oppimisesta saatu palaute* keskiarvo on 3,36, eli se kallistuu asteikolla 2 (eri mieltä) – 5 (samaa mieltä) eri mieltä puolelle. Myös rahoitusmallikysymyksissä palautteen saamista mittaava väittämä ”*Opettajilta saamani palaute on auttanut minua opinnoissani*” saa kaikista huonoimman keskiarvon (3,53).

Taulukko 4. Kandipalautteen *HowULearn*-summamuuttujien tunnusluvut 2017–2019 (asteikko: 2 = eri mieltä, 5 = samaa mieltä).

	keskiarvo	keskihajonta	n
Opetuksen linjakuus	3,91	0,61	32375
Opintojen kiinnostavuus	4,05	0,62	32352
Opinnoista ja oppimisesta saatu palaute	3,36	0,76	32224
Saatu vertaistuki	4,32	0,68	32204
Opiskelupaineet	2,95	0,72	32325
Opiskelu-uupumus	2,68	0,73	32292
Yleiset työelämävalmiudet	4,17	0,55	32340

Taulukko 5. Kandipalautteen rahoitusmallikysymysten tunnusluvut 2017–2019 (asteikko: 2 = eri mieltä, 5 = samaa mieltä).

	keskiarvo	keskihajonta	n
Olen ollut tyytyväinen käytettyihin opetusmenetelmiin	3,77	0,77	32240
Opetus on ollut mielestäni pääosin laadukasta	4,10	0,77	32150
Olen ollut tyytyväinen vuorovaikutukseeni opetushenkilökunnan kanssa	4,06	0,81	31843
Opettajilta saamani palaute on auttanut minua opinnoissani	3,53	0,93	30313
Tarjolla on ollut riittävästi ohjausta kandidaatin tutkielman laatimiseen/opinnäytteen tekemiseen	4,03	0,99	31824
Minun on ollut helppoa löytää opintoihini liittyvää tietoa ja tukea	3,74	0,86	32117
Tarjolla on ollut riittävästi ohjausta opintojen suunnitteluun	3,65	1,01	31315
Ongelmatilanteissa olen tarvittaessa löytänyt henkilön, jolta olen voinut pyytää neuvoa	4,16	0,86	31670
Olen tyytyväinen omaan opiskeluun	4,00	0,83	32179
Olen ollut tyytyväinen opinto-ohjelmani tarjoamiin vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksiin	3,78	0,89	29956
Voin hyvin yliopistossani	4,31	0,79	32052

4.1.1. Kandien toiveet yliopistolle

Taulukkoon 6 on koottu LDA-aihemallinnuksella kysymykseen *“Mitä yliopisto olisi voinut mielestäsi tehdä, että opintosi olisivat sujuneet paremmin?”* tulleista vastauksista tunnistetut aiheet. Löydettyjä aiheita on yhteensä viisi ja ne käsittelevät opetusmenetelmiä ja -taitoja sekä opintojen työelämälähtöisyyttä, saadun palautteen puutetta, opinnoissa kohdattuja ongelmia, opintojen kuormittavuutta ja aikataulutusta sekä ohjaksen ja tuen puutetta ja erilaisia tiedonsaantiongelmia opinnoissa.

Ensimmäinen aihe *“Opetusmenetelmät ja -taidot, työelämälähtöisyys”* sisältää aihetta parhaiten kuvaavien vastausten perusteella palautetta ja toiveita opetusmenetelmistä ja opettajien opetustaidoista sekä toiveita tuoda opetukseen entistä enemmän työelämälähtöisyyttä ja käytäntöön sovellettavuutta. Siihen millaisia opetusmenetelmiä toivotaan aihe ei valitettavasti tuo lisävalaistusta. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että

vastaajat edustavat 13 eri yliopistoa ja lukuisia eri tutkinto-ohjelmia, joissa nykyisetkin opetusmenetelmät opetuskäytännöt poikkeavat suurestikin toisistaan.

Toinen aihe ”Palautteen puute” sisältää palautetta siitä, kuinka opiskelijat eivät itse koe saavansa riittävästi palautetta. Aiheen nouseminen esiin LDA-mallinnuksessa vahvistaa jo sitä numeerisen palautteen antamaa tietoa, että yliopistojen kandidaattivaiheen opiskelijat kaipaavat nykyistä enemmän palautetta opinnoistaan ja opintosuorituksistaan.

Kolmas aihe ”Kohdatut ongelmat” puolestaan sisältää palautetta erilaisia opiskelijoiden opinnoissaan ja elämässään kokemia ongelmia ja osin myös näiden ongelmien seurauksia ja ehdotuksia niiden ratkaisemiseksi. Tähän aiheeseen liittyvissä vastauksissa kuvataan hyvin monenlaisia ongelmia mielenterveyden heikkenemisestä yliopistobyrokratian aiheuttamaan turhautumiseen.

Neljäs aihe ”Työkuorma ja aikataulut” sisältää kritiikkiä kurssien ja opintojen työkuormasta ja aikataulutuksesta. Aihetta parhaiten kuvaavissa vastauksissa mainitaan etenkin kurssien sijoittelu lukuvuodelle (toiset opetusperiodit ovat täydempiä kuin toiset) ja kaikenlaiset turhauttaviksi koettavat kurssien pakollisuudet ja aikataululliset päällekkäisyydet etenkin pakollisissa kursseissa. Viides aihe ”Ohjauksen ja tuen puute, tiedonsaantiongelmat” puolestaan sisältää kritiikkiä tiedonsaantia ja opintojen ohjausta ja tukea kohtaan.

Taulukko 6. Kysymykseen *”Mitä yliopisto olisi voinut mielestäsi tehdä, että opintosi olisivat sujuneet paremmin?”* tulleista vastauksista tunnistetut aiheet.

Aihe	Aiheen kuvaus
1. Opetusmenetelmät ja -taidot, työelämälähtöisyys	<ul style="list-style-type: none"> • Palautetta ja toiveita opetusmenetelmistä ja opettajien opetustaidoista • Toiveita opetuksen työelämälähtöisyydestä ja käytännön sovellettavuudesta
2. Palautteen puute	<ul style="list-style-type: none"> • Vaatimuksia ja toiveita saada lisää palautetta opintosuorituksista
3. Kohdatut ongelmat	<ul style="list-style-type: none"> • Kuvauksia erilaisista opiskelijoiden kohtaamista ongelmista (esim. mielenterveysongelmat, tuen tai ohjauksen puute, byrokratia, opiskeluympäristössä tapahtuneet muutokset jne.) ja niiden aiheuttamista seurauksista • Seassa myös ehdotuksia ongelmien ratkaisemiseksi
4. Työkuorma ja aikataulut	<ul style="list-style-type: none"> • Kritiikkiä kurssien ja/tai opintojen työkuormaa ja aikataulutusta kohtaan (esim. pakollisuudet, päällekkäisyydet, kurssien sijoittelu lukuvuodelle jne.)
5. Ohjauksen ja tuen puute, tiedonsaantiongelmat	<ul style="list-style-type: none"> • Kriittistä palautetta opintojen ohjauksesta ja opiskelijoiden saamasta tuesta • Kuvauksia tiedonsaannin ongelmista (erityisesti sekavat verkkosivut/intrat ja hajallaan olevaa tietoa)

Alla oleviin kappaleisiin on poimittu kaksi tai kolme esimerkkipätkää jokaisesta tunnistetusta aiheesta. Esimerkkipätkät on valittu niiden 20 vastauksen joukosta, jotka LDA-aihemallinnuksen tulosten mukaan kaikista todennäköisimmin käsittelevät kyseistä aihetta ja joita käytettiin aiheiden kuvauksia kirjoitettaessa.

Opetusmenetelmät ja -taidot, työelämälähtöisyys - esimerkkipätkiä

"Opetusmenetelmien päivittäminen vastaamaan nykyaikaa - esimerkiksi ulko-opettelu vaativat tentit ovat niin mennyttä aikaa!! Nyt pitäisi painottaa enemmän tiedon hakemiseen ja soveltamiseen liittyviä taitoja - esimerkiksi kotitenttejä, case-tehtäviä jne. Enemmän yhteistyötä yritysten yms. työelämätahtojen kanssa kurseille eli heiltä käytännön case-esimerkkejä, puheenvuoroja ym. mukaan, joissa päästään soveltamaan opittua teoretietoa. Näin tietoa sidottaisi myös käytännön työelämäkontekstiin. Vierailijat/yhteistyötahot pystyisivät paikkaamaan myös sitä "työelämä-tietoaukkoa", joka syntyy siitä, että monien luennoitsijoiden osaaminen on tutkimisessa (eivät ole esim. työskennelleet koskaan yritysmaailmassa). Molempien näkökulmien esilletulo on tärkeää eli luennoitsijoilta saa perspektiiviä tutkimusmaailmaan ja työelämän edustajilta työelämään."

"Yksinkertaisesti: Lisää kontaktiopetusta ja pienryhmätyöskentelyä. Isot massaluennot eivät loppupeleissä eroa hirveästi kirjatenteistä, joten painopisteen tulisi olla ryhmätyöskentelyssä. Toinen asia on ns. työelämärelevanttius ja opitun tiedon soveltaminen käytännössä. Käytännön työelämäkurssien ja käytännön taitojen lisäämisen opetuksessa tavoitteena tulisi olla nimenomaan opitun tiedon soveltaminen tavalla, jota vaaditaan kunkin alan yleisimmissä työtehtävissä, esimerkiksi laajojen kokonaisuuksien koostaminen lyhyeksi esitykseksi. Ja tämä tulee toteuttaa pienryhmä- tai ryhmätyöskentelyllä. Samassa opiskelijat oppivat toisiltaan ja kehittävät myös äärimmäisen tärkeitä viestinnällisiä taitoja, jotta yliopistolta ei valmistu pelkästään tuppisuita."

"Kurssien luennoitsijoiden pedagogisiin taitoihin tulisi kiinnittää huomioita huomattavasti enemmän ja kehittää niitä johdonmukaisesti, koska suurin osa kurssien luennoitsijoista eivät puutteellisten opetustaitojensa takia tuottaneet mitään lisäarvoa oppimisprosessiin. Samat asiat oppi useasti paremmin itsenäisesti lukemalla kurssin materiaaleja. Aivan liian paljon oli sitä näkemystä, että diojen ääneen lukeminen olisi hyvää tai edes riittävää opetusta. Hyvät pedagogiset taidot omaavia luennoitsijoita, jotka toivat omalla ammattitaidollaan ja kokemuksellaan lisäarvoa oppimisprosessiin oli vain kourallinen."

Palautteen puute - esimerkkipätkiä

"Tehtävistä olisi hyvä antaa muutakin palautetta kuin pelkkä arvosana. Usein on vaikea arvata, miksi arvosana on vaikkapa 2 tai 4. Se ei vielä kerro muuta kuin, että jostain syystä tehtävä on onnistunut tai ei niin onnistunut. Palaute voisi olla vaikkapa vain muutaman lauseen mittainen kommentti. Joskus toki on tullutkin kommentteja, mutta ei säännönmukaisesti kaikista tehtävistä."

"Itselleni suurimmaksi harmitukseksi on jäänyt se, että opettajilta saa sanallista palautetta harmillisen vähän. Vaikka kurseilla on aina saatavilla arvostelutaulukko jossa eritellen, mitä eri arvosanojen saamiseksi oletetaan, niin itse koen että olisi mielekästä saada myös sanallista palautetta numeron lisäksi. Erityisesti kurssin lopputentteistä tai suuremmista

opintosuorituksista (luentoreflektiot yms), sillä sanallinen palaute auttaisi kehittymään tulevaisuudessa. Esim tenteistä olisi kiva tietää, että miten olisi voinut saada paremman arvosanan, että onko esim ymmärtänyt jonkun teorian väärin, ja tämä sitten laskee lopullista arvosanaa."

Kohdatut ongelmat - esimerkkivastauksia

"Personligen anser jag att jag haft svårt att hitta motivation. I mitt fall anser jag detta bero på brist på ansvar. D.v.s. man är enbart ansvarig åt sig själv, vilket jag upplevt som otillräckligt för att upprätthålla en tillräcklig nivå av motivation och engagemang. Därför anser jag att för att förebygga ett sådant vakuum, skulle det vara välkommet att studeranden hade t.ex. en mentor genom hela studietiden. Huvudsaken är att kunna skapa engagemang och få den enstaka studeranden att känna ett ansvar över sin studieframgång. Detta är särskilt viktigt genast i början av studierna, eftersom kravnivån och studiemetoderna är annorlunda jämfört med gymnasiestudier. Den finska universitetstraditionen betonat individuellt arbete och framgång i studierna som ett bevis på förmågan till individuellt arbete. Betydelsen av denna mantra bör revideras noggrant för att kunna återformas till att tjäna dagens behov."

"Yliopiston ongelmana (sekä Helsingin että Tampereen yliopistojen, joissa molemmissa olen opiskellut) on valtava byrokratiakoneisto, jonka toimintaperiaate vaikuttaa olevan erilaisten esteiden ja ongelmien luominen, joihin byrokratia sitten tarjoaa ratkaisuja ja näin pyrkii säilyttämään oman asemansa. Nämä byrokratian luomat esteet haittaavat sekä opiskelijoiden että opetushenkilökunnan toimintaa. Yliopistojen opetushenkilökunnan työhön olen ollut pääosin tyytyväinen."

"Satuina opiskelemaan T3-sotkun aikaan, ja minun alani opiskelijat olivat todellisia heittopusseja tässä prosessissa. Niin moni asia tuntui niin epävarmalta, että se vaikutti todella negatiivisesti sekä jaksamiseen että asenteeseen yliopistolla. Olisin toivonut yliopistolta parempia valmiuksia tukea opiskelijoita muutosten keskellä, sillä nyt tuntui siltä, että jäimme melko yksin. Toinen suuri teema on ollut henkilökunnan pätevyys: vaikka osa heistä onkin todella päteviä ja ystävällisiä, on joukossa muutama todella epäpätevä henkilö, joista on myös tehty valituksia, jotka eivät kuitenkaan johda mihinkään. Tämä syö yliopiston uskottavuutta sekä opiskelijoiden luottamusta siihen, että asiat sujuvat niin kuin niiden pitäisi. Olen ollut henkilökohtaisesti todistamassa miten opiskelija murtuu paineen alla ja alkaa itkeä henkilökunnan jäsenen kanssa keskustellessaan, eikä kyseinen henkilö osoita minkäänlaista myötätuntoa tai ystävällisyyden elettä opiskelijaa kohtaan. Olen kuitenkin näistä vaikeuksista huolimatta edelleen sitä mieltä, että olen oikealla alalla, mutta jos henkilökohtainen tilanteeni olisi ollut huonompi, en osaa edes kuvitella mitä opinnoilleni olisi voinut käydä."

Työkuorma ja aikataulutus - esimerkkivastauksia

"Kurssien suorittamiseen voisi antaa enemmän mahdollisuuksia. Tällä hetkellä säästöjen takia kurseja voi suorittaa vain kerran vuodessa, mikä saattaa vinouttaa koko lukukauden kurssisuoritusten määrää. Esimerkiksi syksyllä erittäin paljon suoritettavia kurseja ja keväällä erittäin vähän. Välillä lukukauteen vaadittava työmäärä tuntui joko kohtuuttomalta tai naurettavan vähäiseltä riippuen suoritettavien kurssien määrästä. Kurssien tasaisempi jakautuminen sekä syksylle että keväälle auttaisi stessin hillitsemisessä."

"Toivon jatkossa vähemmän pakollista läsnäoloa kursseilla, sillä päällekkäin meneviä kurseja on mahdotonta suorittaa tiukkojen läsnäolovelvoitteiden vuoksi. Kurssien

päällekkäisyys ja mahdottomuus suorittaa niitä samanaikaisesti hidastaa taas valmistumista. Lisäksi kurssitarjoanta tulisi jakaa paremmin eri periodien kesken. Tähän asti ensimmäisessä periodissa on ollut noin 1-2 kurssia, kun 3-4 perioideissa suoritettavien kurssien määrä on ollut 7-8 per periodi."

"Kandivuodelleni kasautunut työtaakka ajoi minut loppuunpalamisen partaalle ja jouduin jättämään tutkinnostani pois opintoja, jotka olisin halunnut sisällyttää kandidaatintutkintooni. Kurssiryhmien pieni koko aiheuttaa aikataulullisia ongelmia ja joitain pakollisia kursseja on hyvin hankala suorittaa silloin, kun itselle sopisi, kuten itse olisin halunnut toisena vuonna ruotsin pakollisen kurssin suorittaa. Tasaisesti jakautuvan työmäärän suunnittelu on erityisen hankalaa, kun kursseille ei mahdu ja kyseisen kurssin käymistä joutuu lykkäämään jopa vuodella eteenpäin. Ryhmäkokojen pienuus aiheuttaa ruuhkaa, jolloin opiskelijat pakotetaan jättämään kyseiset kurssit kandivuodelle, jolloin työtaakka on jo kandityön vuoksi tavanomaista suurempi. Tähän ongelmaan suosittelisin etsimään ratkaisua."

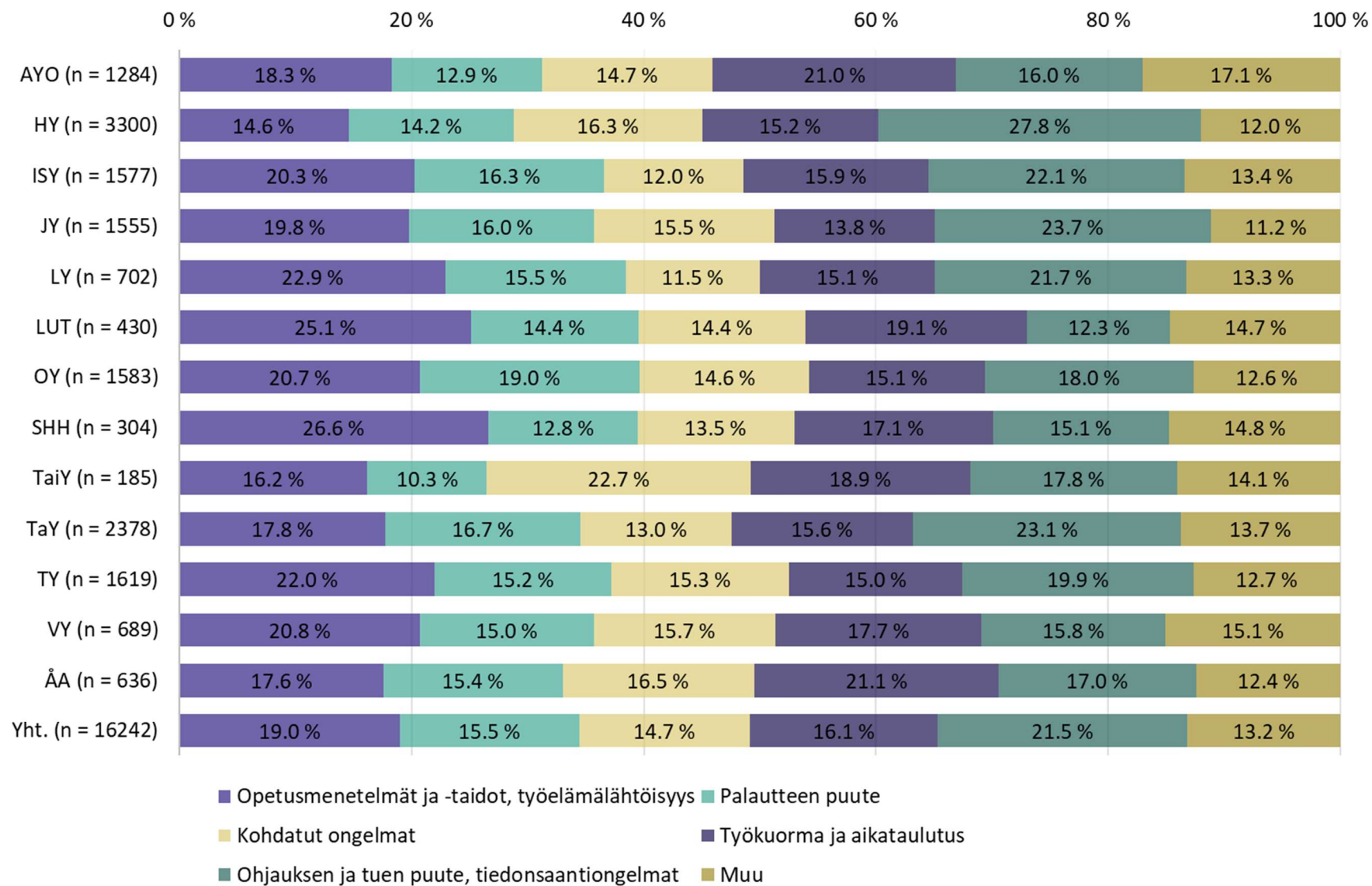
Ohjauksen ja tuen puute, tiedonsaantiongelmat - esimerkkivastauksia

"Olisin kaivannut opintojen ohjaukseen enemmän tukea ja "checkejä" että asiat ovat ok, minusta on outoa että fuksivuonna pitää tehdä sekä kandidavaiheen että maisterivaiheen hops ja tähän tarjotaan apua lähtökohtaisesti vain silloin, ellei itse tajua myöhemmin kysyä apua. Tämän vuoksi sain itse aikaiseksi tehdä hopsini vasta kolmantena vuonna. Toisaalta taas apua on tarjolla jos sitä itse tajuaa kysyä, mikä on tottakai hyvä asia. Olisin kuitenkin kaivannut maisterivaiheen hopsin tekemiseen jotain yhteistä ohjausta opintojen myöhemmässä vaiheessa."

"Opinto-ohjausta olisi voinut olla paremmin ja selkeämmin tarjolla. Minulle on esimerkiksi fuksivuoden jälkeen ollut todella epäselvää, kuka on hops-ohjaajani ja keneltä voin kysyä apua opintoihin liittyen."

"Selkeät ja helposti löydettävät ohjeet opintoihin. Ensimmäisenä vuonna en tiennyt ollenkaan tutkintorakenteesta tai että se löytyisi WebOodista. Minulla jäi monta tarpeellista kurssia myöhemmäksi, mikä osaltaan viivästytti hieman opintojani. Vielä neljäntenä opiskeluvuonna minulle oli epäselvää, mitä voin sisällyttää sivuainekokonaisuusiini."

Kuvassa 1 on esitetty "Mitä yliopisto olisi voinut mielestäsi tehdä, että opintosi olisivat sujuneet paremmin?" tulleiden vastausten aihejakauma yliopistoittain. Aihe "Muu" sisältää palautteet, joissa yksi aihe ei dominoinut vaan niissä oli yhtä paljon piirteitä kahdesta tai useammasta aiheesta. Kuvan perusteella aiheiden jakaumassa on havaittavissa selkeitä, mutta ei kovin suuria, eroja yliopistojen välillä.

Kuva 1. Kysymykseen “Mitä yliopisto olisi voinut mielestäsi tehdä, että opintosi olisivat sujuneet paremmin?” tulleiden vastausten aihejakauma yliopistoittain.

4.1.2. Kandien muu palaute yliopistolle

Taulukkoon 7 on koottu LDA-aihemallinnuksella kysymykseen *“Anna halutessasi palautetta omalle yliopistollesi.”* tulleista vastauksista tunnistetut aiheet. Löydettyjä aiheita on yhteensä seitsemän ja ne käsittelevät muun muassa kursseja, kandidoita ja niiden ohjausta, palautteen puutetta, opintojen rakennetta ja sisältöä, opetuksen laatua, muutosten tuomia ongelmia ja kehuja.

Osa vastauksista löydettyistä aiheista on varsin laajoja. Esimerkiksi toinen aihe *“Kandityöt; ohjauksen, palautteen ja tuen puute”* sisältää palautetta kandidoista ja niiden ohjauksesta, palautetta palautteen puutteesta ja palautetta puutteista opintojen ohjauksessa ja tuessa. Myös kuudes aihe *“Muutosten tuomat ongelmat; opintojen ohjauksen puutteet ja tiedonsaantiongelmat”* sisältävää laajan kirjon sen nimessä mainittua palautetta. Kaikista laajin on kuitenkin neljäs aihe. LDA-mallinnuksen tuloksia analysoitaessa tarkastellut aihetta parhaiten kuvaavat palautetta osoittautuivat kritiikiksi hyvin sekalaisista asioista. Myöskään aiheen kymmenen yleisimmän sanan tarkastelu ei tuonut lisävalaistusta asiaan, joten parhaan nimen sille todettiin olevan *“Sekalainen kritiikki”*.

Tarkemmin rajautuneita aiheita ovat aiheet 1, 3, 5 ja 7. Ensimmäinen aihe *“Kurssit”* sisältää nimensä mukaan palautetta kursseista. Aiheeseen kuuluvat palautteet käsittelevät niin opinnoissa vastaan tulleiden kurssien tarpeellisuutta, sisältöä, työmäärää kuin opetusta ja opetusmenetelmiäkin.

Kolmas aihe *“Tutkinto-ohjelmien rakenne ja sisältö, työelämälähtöisyys”* sisältää toiveita tutkinto-ohjelmien, sivuaineiden, opintojen rakenteen ja sisällön uudistuksista. Rakenteen ja sisällön osalta toivotaan etenkin niiden uudistamista paremmin käytännön työelämään valmistavaan suuntaan.

Viidenteen aiheeseen *“Opettajat ja opetuksen laatu”* kuuluvat palautteet käsittelevät nimensä mukaisesti opettajista, heidän opetustaitoaan ja opetuksen laatua. Seitsemännen aiheen *“Kehut ja kiitokset”* alle on puolestaan ryhmittynyt yliopistoille annetut kehuja ja erittäin positiiviset palautteet.

Taulukko 7. Kysymykseen “Anna halutessasi palautetta omalle yliopistollesi.” tulleista vastauksista tunnistetut aiheet.

Aihe	Aiheiden kuvaus
1. Kurssit	<ul style="list-style-type: none"> • Palautetta mm. kurssien tarpeellisuudesta, sisällöstä, työmääristä, suoritustavoista ja opetusmenetelmistä • Palautetta myös opetuksen laadusta kursseilla
2. Kandityöt; ohjauksen, palautteen ja tuen puute	<ul style="list-style-type: none"> • Kriittistä palautetta kandidoista ja niiden ohjauksesta • Seassa myös kuvauksia puutteista opinnoista saadussa palautteessa sekä ohjauksessa ja tuessa
3. Tutkinto-ohjelmien rakenne ja sisältö, työelämälähtöisyys	<ul style="list-style-type: none"> • Tutkinto-ohjelmien ja sivuaineiden uudistustoiveet • Toiveita opintojen rakenteen ja/tai sisällön uudistamisesta paremmin käytännön työelämään valmistavaan suuntaan
4. Sekalainen kritiikki	<ul style="list-style-type: none"> • Kriittistä palautetta sekalaisista aiheista
5. Opettajat ja opetuksen laatu	<ul style="list-style-type: none"> • Palautetta mm. opettajista, heidän opetustaidoistaan ja opetuksen laadusta
6. Muutosten tuomat ongelmat; opintojen ohjauksen puutteet ja tiedonsaantiongelmat	<ul style="list-style-type: none"> • Palautetta yliopistossa tai tutkinto-ohjelmassa tehdyistä muutoksista ja niiden aiheuttamista ongelmista • Kuvauksia tiedonsaannin ongelmista ja opintojen ohjauksen puutteista
7. Kehut ja kiitokset	<ul style="list-style-type: none"> • Kiitollinen ja kehuva palaute opetuksen laadusta, oppimisympäristöistä, opettajista jne.

Alle oleviin kappaleisiin on poimittu kaksi tai kolme esimerkkivastausta jokaisesta tunnistetusta aiheesta. Esimerkkivastaukset on valittu niiden vastausten joukosta, jotka LDA-aihemallinnuksen tulosten mukaan kaikista todennäköisimmin käsittelevät kyseistä aihetta.

Kurssit - esimerkkivastauksia

“Eri kurssien työmäärät eivät vastaa suhteessa opintopisteisiin, esimerkiksi laskentatoimen kursseissa työmäärä on huomattavasti suurempi kuin muiden aineiden kursseissa ja siitä huolimatta opintopisteitä saa vähemmän. Mikäli laskentatoimen kursseista saisi suhteessa saman verran opintopisteitä kuin muidenkin aineiden kursseista, olisi oppiminen tehokkaampaa ja hyödyllisempää. Tällä hetkellä laskentatoimen kursseja täytyy ottaa muiden kurssien ohessa monia samaan aikaan, jotta saa opintopisteet kasaan, jolloin laskentatoimen kursseista jää vain pintaraapaisu ja arvosanat kärsivät. Opintopisteet ja arvosanat eivät näyttäisi myöskään vastaavan muiden kauppakorkeiden laskentatoimen kursseja, mikä vääristää työnhaussa opiskelijoiden papereiden vertailua.”

“When I was on exchange, my university had online lectures and also multiple slots for the (mandatory) workshops. They also had presentations on every course and they had just decreased the amount of exams, as the assessment was based on presentations, cases, reports and other coursework. I think this was a convenient way to organize the courses for the students and similar approach could also be considered for Aalto Uni School of Business.”

For example, many students are working and thus online lectures would be useful for them. Most importantly, I think presentations as a part of the coursework and assessment could provide crucial skills for the students to prepare them for working life, but the presentations are quite stressful for the students as they are not used to giving those. Presentations were much more low-key at my exchange university, as every course had presentations and they were often held at the workshops for ~20 students."

Kandityöt; ohjauksen, palautteen ja tuen puute - esimerkkivastauksia

"Olin pettynyt kandiseminaarissa siihen, että opiskelijoille ei annettu tarpeeksi kritiikkiä. Ryhmässämme oli opiskelijoita, joilla ei ole vielääkään käsitystä akateemisesta tutkimuksesta, vaikka heidän tutkielmansa olisi jo hyväksytty. Pöyristyttävien koskaan lukemani tutkielma, jossa yhdessäkään lauseessa ei ollut sisältöä, sai arvosanaksi 4. Ohjaajamme päästi opiskelijat liian helposti läpi. Heille tulee luultavasti olemaan ylitsepääsemättömän vaikeaa tehdä pro gradu valmiiksi."

"Better guidance for students and I have never got any feedback during my studies except when writing my bachelor thesis, that was the only one. When I was asking help when didn't understand the question in one home exam the teacher didn't even answer to my question, only rephrased the question and i didn't still understand because he didn't open it up what is it about. The erasmus thing is like shit when you can't even reach the coordinator ever to ask some questions.... How can it take 5 days reply to an email?... don't understand. Or never reached her by phone. Never. Help from her is negligible."

Tutkinto-ohjelmien rakenne ja sisältö, työelämälähtöisyys - esimerkkivastauksia

"Kiitos vankasta pedagogista ajattelua kehittävästä opetuksesta! Mitä toivoisin lisää, on erityistarpeisten lasten huomioimiseen työkaluja arjessa (esim. adhd, autismikirjo). Konkretiaa ja käytäntöä (esim. kuvien käyttö, omien kuvakorttien tekeminen osana opintoja, miten auttaa äännevirheiden kanssa/purevan lapsen/kiroilevan lapsen kanssa jne. konkretiaa), jotteivat arjen haasteet tule yllätyksenä. Lisää positiivisesta pedagogiikasta, tunnetaidoista, vahvuusajattelusta ja kiusaamisen ehkäisyn toimintamalleista. Lisäksi konkreettisempaa opetusta esiopetukseen valmiuksia antaviin opintoihin (esim. mikä on oikea kynäote ja miten siihen kannustetaan, mitkä ovat oikeaoppiset mallikirjaimet, enemmän ideoita konkreettisille toimintaideoille kirjattomaan eskariin, esim. eskarivuoden "vuosikellon" laatiminen). Demoilla on saanut paljon toimintaideoita ja varmuutta työskentelyyn. Välillä opiskelijan rooli on ollut liiaksi itse tekemisessä, ei lasten ohjaamisessa. Painotusta enemmän nimenomaan ohjaamiseen, mitä tulee huomioida, miten organisoin esim lapset pienryhmiin (arjen hallinta). Puu- ja tekstiilitöiden osuutta olisin kaivannut. Lisäksi toivoisin mahdollisuuksia linkittää opintoja paremmin työhön ja käytäntöön (esim. demojen sisältöjen tekeminen omassa mahdollisessa työpaikassa (esim. videoiden. Linkittäisi heti opitut asiat käytäntöön ja kehittäisi myös työyhteisöä) Työn ja opintojen yhdistäminen varsinkin ns. aikuisopiskelijoille, joita kokopäiväinen opiskelu ei palvele."

"Toivoisin enemmän mahdollisuuksia soveltaa teoriaa käytäntöön esimerkiksi haastavien teknisten projektikurssien avulla. Monet kandidaattitutkinnon projektikurssit ovat keskittyneet liikaa ryhmätyötaitojen kehittämiseen ja aiheen pohtimiseen monesta näkökulmasta, eivätkä niinkään teknisiin ratkaisuihin. Ryhmätyötaidot ja aiheen pohdinta ovat kieltämättä tärkeitä taitoja, mutta niiden tulisi olla hyvällä tasolla jo yliopistoon tultaessa. Toivoisinkin, että kandidaattitutkinnon projektikursseilla pyrittäisiin toteuttamaan haastavempia teknisiä ratkaisuja."

Sekalainen kritiikki - esimerkkivastauksia

"Tällä hetkellä Oulun yliopiston markkinointi on suorastaan surullista. Meidän opiskelijoiden pitäisi vaikuttaa innostavilta hakijoiden silmissä, mutta miten se onnistuu kun esimerkiksi lukukauden aloitusta ja lopetusta muutellaan jatkuvasti, oman opintoalan markkinointi on KIELLETTY koska samalla ei luonnollisesti tule markkinoitua kaikkia muita opintoaloja. Miten minä kerron lukiolaiselle englantilaisesta filologiasta jos olen koneteekkari? Tai miten kerron ydinfysiikasta jos opiskelen kirjallisuustieteitä? Olemme joutuneet lähtemään omin päin markkinoimaan tekniikkaa kouluihin ilman tiedekuntien tukea, jotta arvostamamme henkilökunnan edustajat eivät joutuisi pulaan vääränlaisen markkinointimenetelmän takia. Tämä siis samalla kun tekniikan mielenkiinto lukiolaisten ja peruskoululaisten silmissä laskee jatkuvasti. Tämän lisäksi kurssisisältöjen jatkuva eläminen tekee opiskelusta melko erikoista. Opinto-oppaat eivät pysy perässä, joten on vaikeaa tietää minkälainen opintokokonaisuus olisi tarkoitus sisäistää."

"I denna enkät står nummer 4 för att man är delvis av samma åsikt och 3 står för att man är delvis av annan åsikt. Ur språklig synvinkel betyder delvis av samma åsikt att man till största del är av annan åsikt, och delvis av annan åsikt betyder att man till största del är av samma åsikt. 5 är alltså nära 3 och 4 är nära 2. Jag har besvarat enkäten på följande sätt: 5=av samma åsikt, 4=delvis av annan åsikt, 3=delvis av samma åsikt och 2=av annan åsikt. Antog att detta är vad som egentligen menas."

Opettajat ja opetuksen laatu - esimerkkivastauksia

"Suurella osalla opettajista opetus on hyvin asiantuntevaa ja oppilaita motivoivaa, kiitos heille jaksamisesta. Osa on täysin työhönsä, tai ainakin opettamiseen, leipiintyneitä, ja se näkyy valitettavasti yliopiston opetuksen tasossa. Avoimen yliopiston kursseilla opetuksen taso on yliopistoon nähden erittäin kilpailukykyinen ja opettajat motivoituneempia. Yliopistossa yllättävää on ollut keski-ikäiseen aikuisopiskelijaan kohdistunut vähättelevä ja opiskelumotivaatiota lyttäämään pyrkivä suhtautuminen joidenkin opettajien taholta, minkä perimmäisiä motiiveja voi vain arvailla."

"Viestinnän opetuksen taso on äärimmäisen laadukasta, jota on vaalittava. Toisaalta olen harmikseni huomannut, että isommissa oppiaineissa opetuksen taso ei ole yhtä laadukasta kuin meillä. Tämä on vaikuttanut opiskelumotivaatiooni sivuaineiden osalta. Siksi toivoisin, että viestinnän oppiaineessa tarjottavaa yksilöllistä ohjausta ja runsaita palautemahdollisuuksia tarjottaisiin yhdenmukaisesti koko yliopiston tasolla. Osaltaan olen huolissani organisaatiomuutoksen integraation yhteydessä tehtyjen tutkinto-ohjelmien yhdenmukaistamisesta. Pelkään, että pienemmissä oppiaineissa vallinnut joustavuus ja yksilöllinen opetus vaarantuu, jos käytänteitä tasapäistetään. Siksi toivon, että kuuntelette opetushenkilökuntaa. He tietävät, mitkä käytänteet sopivat juuri heidän opiskelijoilleen!"

Muutosten tuomat ongelmat; opintojen ohjauksen puutteet ja tiedonsaantiongelmat - esimerkkivastauksia

"Muutokset sekä kandiditutkintoon että maisteritutkintoon tulivat kauppakorkeakoulussa hieman puun takaa, ainakin maisteriuudistus aiheuttaa yhä pientä hämminkiä. Tähän vielä lisättiin uusi opinto-opas järjestelmä, joten omat maisteriopintojen suunnitelmat ovat olleet näiden takia hyvin levällään. Lisäksi voisi miettiä tarkasti, miten jatko esim. kv-maisteriohjelmaan sujuisi kandin jälkeen hyvin, sillä nyt olen saanut nähdä paljon vaivaa löytääkseni tietoa ohjelmista sekä niihin kuuluvista opinnoista. Asiaa ei auta se, että uusi

opinto-opas järjestelmä tiputti nämä kv-ohjelmat kokonaan pois enkä yhtäkkiä päässyt katsomaan, mitä tulevaisuuden opinnoiltani odotetaan. Näin isoja opintojen uudistuksia tehtäessä voisi ahkerammin tiedottaa opiskelijoille, mitä se käytännössä tarkoittaa, esim. tapaaminen omaopettajan kanssa, jossa katsotaan miten uudistus vaikuttaa opintoihin. Nyt tietoja piti kaivella sähköpostin linkkien kautta.”

”Iso pyörä -uudistuksesta oli henkilökunnalla väärää/vanhentunutta tietoa. Kävin Kumpulän opiskeluneuvonnassa syksyllä [vuosiluku], ja minulle sanottiin että jos valmistun vanhojen tutkintovaatimusten mukaisesti, en saa opinto-oikeutta uusiin maisteriohjelmiin. Tämän vuoksi muutin jo kurssisuunnitelmiani, kunnes kaverini onneksi kävi kysymässä samaa asiaa ja hänelle vakuutettiin että opinto-oikeus uusiin maisteriohjelmiin säilyy.”

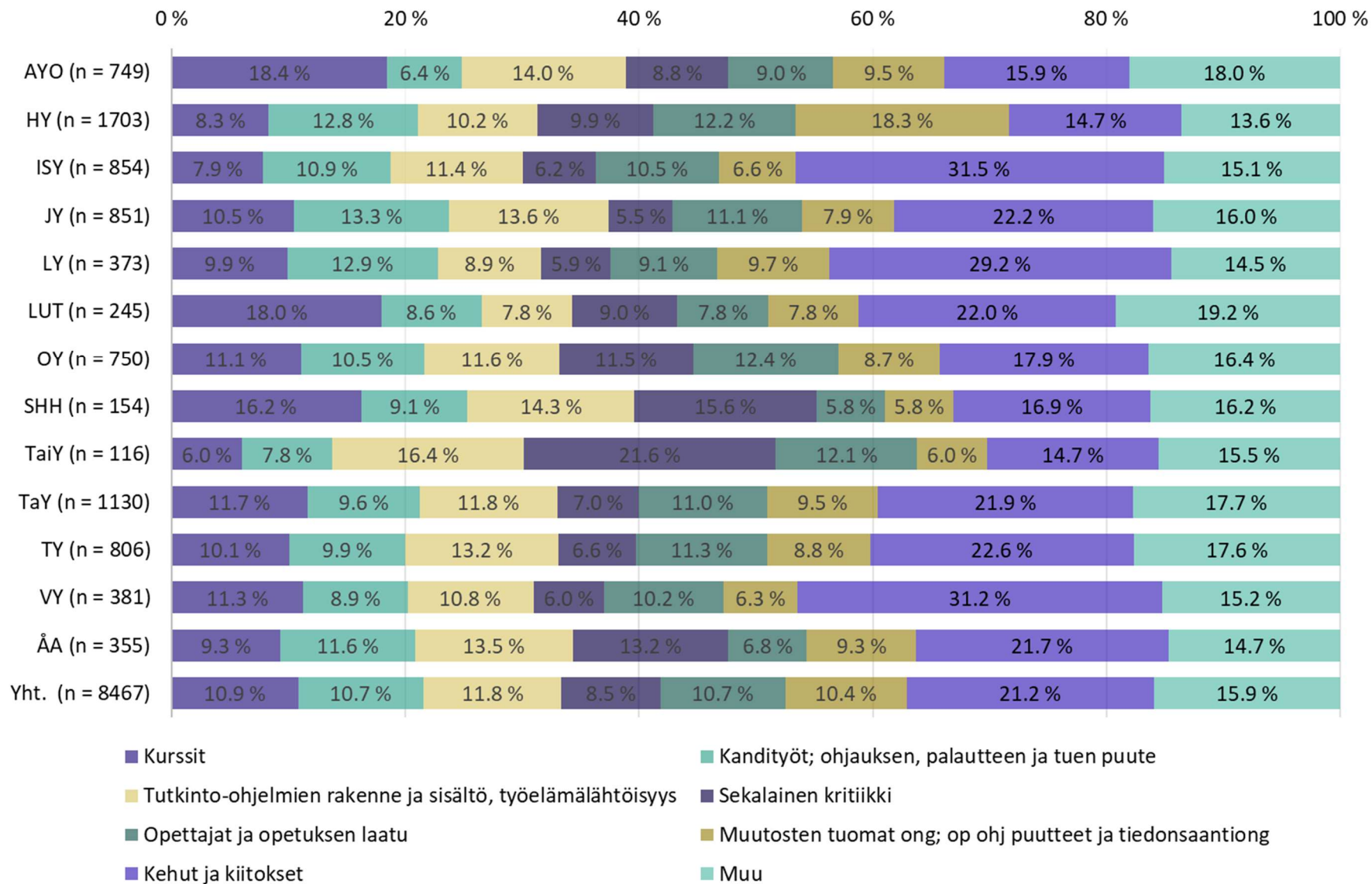
Kehut ja kiitokset - esimerkkivastauksia

”Opiskelu Lapin yliopistossa on on jo tähän asti ollut hieno kokemus. Kaikki on toiminut todella sujuvasti. Yliopisto rakennus jo itsessään on antanut hyvät puitteet opiskelulle; kaikki tarvittava on samassa tilassa, henkilökunta on auttavaista ja iloisia, sisätilat on suunniteltu ja toteutettu herkullisin värein, kaunis taide on läsnä koko rakennuksessa kuten myös ulkona, huomion arvoista on myös se että tilat kuin tilat ovat olleet erittäin siistit. Olen suositellut Lapin yliopistoa lämpimästi kaikille opiskelemaan aikoville!”

”Olen sitä mieltä että Helsingin yliopisto on erinomainen ja erittäin laadukas yliopisto. Voin hyvin opiskellessani Helsingin yliopistossa. Arvostan ja kunnioitan Helsingin yliopistoa. Olen erittäin tyytyväinen ja iloinen ja onnellinen siitä, että olen saanut opiskella Helsingin yliopistossa.”

Kuvassa 2 on esitetty kandipalautekyselyn avoimeen kysymykseen *”Anna halutessasi palautetta omalle yliopistollesi”* tulleiden vastausten aihejakauma yliopistoittain. Aihe ”Muu” sisältää palautteet, joissa yksi aihe ei dominoinut vaan niissä oli yhtä paljon piirteitä kahdesta tai useammasta aiheesta. Kuvan perusteella aiheiden jakaumassa on havaittavissa joitain selkeitä eroja yliopistojen välillä.

Kuva 2. Kysymykseen "Anna halutessasi palautetta omalle yliopistollesi" tulleiden vastausten aihejakauma yliopistoittain.

4.2. Maisteriksi valmistuneiden uraseuranta

Maistereiden uraseurantakysely koostuu 24 kysymyksestä, joista yksi on varsinainen avoin kysymys ja loput numeerisia. Monet numeerisista kysymyksistä sisältävät useita väittämiä ja lisäksi osassa on avoimen vastauksen osio, jossa on mahdollisuus kirjoittaa perusteluja vastauksilleen. Seuraavissa alaluvuissa käsitellään niitä numeerisia ja avoimia kysymyksiä, jotka mittaavat maistereiden tyytyväisyyttä tutkintoonsa ja heidän neuvojansa ja vinkkejään nykyisille opiskelijoille.

4.2.1. Maistereiden tyytyväisyys tutkintoon työuran kannalta

Taulukkoon 8 on kerätty maistereiden uraseurantakyselystä tyytyväisyyttä tutkintoon mittaavien numeeristen kysymysten keskiarvot ja keskihajonnat ajanjaksolta 2017–2019. Kysymyksiä on kaksi, joista ensimmäisellä arvioidaan tutkintoa viiden Likert-asteikollisen väittämän avulla (1 = täysin eri mieltä, 6 = täysin samaa mieltä) ja toinen mittaa kokonaistyytyväisyyttä tutkintoon asteikolla 1–6 (1 = erittäin tyytymätön, 6 = erittäin tyytyväinen).

Taulukon 8 keskiarvojen perusteella vaikuttaa siltä, että maisterit ovat keskimäärin varsin tyytyväisiä tutkintoonsa (kokonaistyytyväisyyden keskiarvo 4,59). Työnantajat vaikuttaisivat maistereiden mielestä arvostavan heidän tutkintoaan ja keskimäärin maisterit myös suosittelisivat koulutustaan muille. Sen sijaan yrittäjyyttä ei ilmeisesti ole tuotu kovin vahvasti esiin uravaihtoehtona maisteriopintojen aikana.

Taulukko 8. Maistereiden tyytyväisyys tutkintoonsa 2017–2019.

	keskiarvo	keskihajonta	n
Arvioi vuonna [vuosiluku] suorittamaasi tutkintoa seuraavien väittämien perusteella (Asteikko: 1 = täysin eri mieltä, 6 = täysin samaa mieltä).			
1. Työnantajat arvostavat tutkintoani	4,87	1,13	17305
2. Suosittelisin koulutustani muille	4,71	1,15	17412
3. Opintojen osaamistavoitteet tuotiin selkeästi esille	4,04	1,12	17375
4. Koulutus antoi riittävät valmiudet työelämään	3,98	1,19	17398
5. Koulutuksen aikana tuotiin esille yrittäjyys uravaihtoehtona	2,55	1,36	17370
Miten tyytyväinen olet kokonaisuudessaan vuonna [vuosiluku] suorittamaasi tutkintoon työurasi kannalta? (Asteikko: 1 = erittäin tyytymätön, 6 = erittäin tyytyväinen)	4,59	1,12	17417

Kokonaistyytyväisyyttä mittaavaan numeeriseen kysymykseen liittyy avoimen vastauksen osio, jossa maisterit ovat voineet perustella vastaustaan. Taulukkoon 9 on koottu LDA-aihemallinnuksella näistä perusteluista tunnistetut aiheet. Aiheita on yhteensä kuusi ja ne käsittelevät muun muassa tutkinnon ja opintojen sisällön hyödyllisyyttä, työelämävalmiuksia ja saatua uraohjausta.

Kuten jälkimmäisen analysoidun kandipalautekysymyksen kohdalla luvussa 4.1.2., myös näistä aiheista osa on hyvin laajoja. Esimerkiksi ensimmäisestä aiheesta ”Tutkinnon hyödyllisyys” ei pysty antamaan tarkempaa kuvausta kuin sen, että tätä aihetta edustavat palautteet, joissa on kuvattu sitä kuinka hyödyllinen tai hyödytön tutkinto on ollut työuran kannalta. Sama pätee myös toiseen aiheeseen (”Opintojen sisällön hyödyllisyys, opiskelupaikkakunta”) ja kuudenteen aiheeseen (”Tutkinnon tuomat valmiudet ”). Näistäkään aiheista ei analysivaiheessa saatu irti esimerkiksi sitä, mitkä seikat opintojen sisällössä ovat niitä, jotka vaikuttavat hyödyllisyyteen työuran kannalta. Aivan omanlaisensa on aihe numero viisi ”Uratarinat”. Siihen ovat keskittyneet ne palautteet, joissa vastaaja kertoo omasta työurastaan ja sillä etenemisestä.

Tarkimmin rajautuneita ovat aiheet kolme (”Työelämävalmiudet, alanvalinta, uraohjauskritiikki”) ja neljä (”Puutteet työelämävalmiudessa”). Nämä kaksi aihetta ovat myös sisällöllisesti varsin lähellä toisiaan. ”Työelämävalmiudet, alanvalinta, uraohjauskritiikki” sisältää mm. palautetta maisterin tutkinnon tuomista työelämävalmiuksista ja kritiikkiä opintojen aikana saadusta uraohjauksesta. ”Puutteet työelämävalmiudessa” puolestaan keskittyy nimenomaan opintojen puutteisiin saaduissa työelämävalmiuksissa.

Verrattaessa numeerista palautetta avoimiin vastauksiin voi havaita ainakin sen, että numeerisissa kysymyksissä näkynyt puute yrittäjyyden tuomisessa esiin uravaihtoehtona koulutuksen aikana ei noussut esiin avoimissa vastauksissa.

Taulukko 9. Tyytyväisyys tutkintoon työuran kannalta -perusteluista tunnistetut aiheet.

Aihe	Aiheiden kuvaus
1. Tutkinnon hyödyllisyys	<ul style="list-style-type: none"> Kuvauksia siitä, kuinka hyödyllinen/hyödytön tutkinto on ollut työuran kannalta
2. Opintojen sisällön hyödyllisyys, opiskelupaikkakunta	<ul style="list-style-type: none"> Kuvauksia siitä, kuinka hyödyllinen/hyödytön opintojen sisältö on ollut työuran kannalta Seassa myös kuvauksia siitä, kuinka opiskelupaikkakunta on vaikuttanut työuraan
3. Työelämävalmiudet, alanvalinta, uraohjauskritiikki	<ul style="list-style-type: none"> Palautetta siitä, miten hyvin/huonosti koulutus on vastannut odotuksia ja/tai valmistanut työelämään Pohdintoja alanvalinnan ja/tai ainevalintojenmerkityksestä työuralle Kritiikkiä saatua uraohjeistusta ja tukea kohtaan
4. Puutteet työelämävalmiudessa	<ul style="list-style-type: none"> Kriittistä palautetta opintojen tuomista työelämävalmiuksista Vaatimuksia/toiveita siitä, mitä opintoihin pitäisi sisällyttää/niissä muuttaa, jotta työelämävalmiudet olisivat paremmat
5. Uratarinat	<ul style="list-style-type: none"> Kertomuksia omasta työllistymisestä ja/tai työurasta ja tutkinnon vaikutuksesta siihen
6. Tutkinnon tuomat valmiudet	<ul style="list-style-type: none"> Positiivista palautetta siitä, millaiset valmiudet opinnot ovat antaneet työelämään

Alle oleviin kappaleisiin on poimittu kaksi tai kolme esimerkkivastausta jokaisesta tunnistetusta aiheesta. Esimerkkivastaukset on valittu niiden vastausten joukosta, jotka LDA-aihemallinnuksen tulosten mukaan kaikista todennäköisimmin käsittelevät kyseistä aihetta.

Tutkinnon hyödyllisyys - esimerkkivastauksia

"Hallintotieteiden maisterin tutkinto, eli "erikoisjuristitutkinto" on aivan yhtä tyhjän kanssa. Se sekoitetaan hallintotieteiden tutkintoon, mitä se ei ole, eli ei pätevoidy hallintotieteiden osaamista vaativille aloille, eikä todellakaan pätevoidy oikeustieteellisille aloille, koska työnhaussa ei ole mitään mahdollisuuksia kilpailla otm-tutkintolaisten kanssa, vaikka tutkintosisältö vastaisi lähes toisiaan. En todellakaan voi suositella. Ainoa työ, missä olen pystynyt hyödyntämään tutkintoani oli sellainen, jossa hakuvaatimuksensa oli ylempi korkeakoulututkinto. Eli mikä tahansa ylempi korkeakoulututkinto. Kaikissa työpaikoissa, joihin vaaditaan vaikka nimenomaisesti hallinto-oikeudellista osaamista, joka minulla oli pääaineena, menee otm-tutkinto ohi, vaikka otm-tutkintolaisella ei olisi minkäänlaista hallinto-oikeudellista osaamista."

"Kansantaloustieteen ekonomin tutkinto on melko yleisluontoinen, mikä on toisaalta hyvä asia työnhaussa, mutta toisaalta ei erikoista mihinkään tiettyyn ammattiryhmään tai tehtävään. Toisaalta, mahdollisuuksia on paljon ja tutkinto antaa erittäin hyvän yleissivistyksen kansantalouden toimintaan."

Opintojen sisällön hyödyllisyys, opiskelupaikkakunta - esimerkkivastauksia

”Matematiikan kursseilla ei käsitelty yhtään sovelluksia, edes soveltavilla kursseilla. Esimerkiksi stokastiikan opinnoissa ei hyödynnetty dataa yhtään kertaa, tai fourier-analyysin kurssilla tehty yhtään fourier-muunnosta. Nähdäkseni matematiikan tutkinnon ei tarvitsekaan olla vastaavan sisältöinen kuin DI-tutkinto, mutta mielestäni edes joitakin dataesimerkkejä ja muita käytännön sovelluksia olisi ollut mielekästä sisällyttää kaikkiin kursseihin. Omassa tutkinnossani näin ei ollut yhdelläkään kurssilla, mikä on melko suuri kontrasti. Teknisestä korkeakoulusta valmistuneet ystäväni ovat myös selvästi paremmin päässeet hyödyntämään ohjelmointia osana matemaattista ongelmanratkaisua, omilla matematiikan kursseillani ei ohjelmointia edes sivuttu kertaakaan, mitä pidän myös ongelmana. Ei nähdäkseni veisi liikaa aikaa ja resursseja sisällyttää kaikkiin kursseihin esimerkiksi yksi laskuharjoitus jokaiselle kerralle, joka on tarkoitus ratkaista ohjelmoinnin keinoin.”

”Tietyt työnantajat suosivat tiettyjä yliopistoja rekrytoinneissaan niin kesäharjoitteluihin kuin pysyviin työsuhteisiin. Tampereen yliopisto ei valitettavasti kuulu tähän joukkoon joten hakijana oli heikommassa asemassa jo alusta alkaen. Kyseessä on eräänlainen julkinen salaisuus joten virallisesti sitä ei voida tuoda esille yliopiston taholta mutta olisin halunnut itse ymmärtää tämän aikaisemmin. En tiedä olisinko valinnut Tampereen yliopiston tämän tietäen tai olisinko hakeutunut tekemään maisterintutkintia muualla.”

Työelämävalmiudet, alanvalinta, uraohjauskritiikki - esimerkkivastauksia

”Biologian opinnoissa ei tuotu uravaihtoehtona esille mitään muuta kuin tutkijan uraa. Itselleni oli selvää että haluan tehdä muuta mutta opinto-ohjausta tällaiseen ei ollut vaan minun piti itse nähdä iso vaiva ja työ siihen että mietin mitä muuta (kauppatieteet, laki, paikkatieto, geologia) voisin opiskella, jotka tukisivat työllistymistäni akatemian ulkopuolelle. Tutkintoni oli lopulta ihan ok mutta se olisi voinut olla paljon parempi ja olisin kaivannut tukea sen rakentamiseen, nyt tein kaiken pitkälti itse.”

”Tuntuu ettei koulutukseni antanut oikein valmiuksia kuin tutkijan uraan, ja siihen taas ilmeisesti oltaisiin vaadittu valtavaa kiinnostusta ja uraputkeen syöksymistä jo opintojen aikana. Ehkä oma vika valittujen pääaineen ja sivuaineiden osalta, mutta eipä kukaan koskaan tullut sanomaankaan että näillä et sitten oikein töihin yrityksiin pääse ilman työkokemusta. Olisi pitänyt opiskella koodariksi vaikkei se kiinnostanutkaan, eikä oikein kiinnosta edelleenkään. Varsinkin opiskelujen alkuaikoina oli vallalla ainakin itselläni harha siitä, että DI:t viedään käsistä jo opintojen ollessa kesken. Koskaan ei sitten kukaan tullutkaan töitä tarjoamaan, ja ujona työnhakua inhoavana introverttinä oma aktiivisuus jäi vähäiseksi. Eipä kukaan muistaakseni mitään työnhaun tukea ainakaan mainostanut.”

Puutteet työelämävalmiudessa - esimerkkivastauksia

”Luokanopettajan työ vaatii laajan asiaosaamisen. Koulutus raapaisi vain pintaa eri luokka-asteiden sisällöistä. Olisin toivonut laajempaa keskittymistä käytännön opetustyöhön luokilla 1–6. Esim. Lukemaan ja kirjoittamaan oppiminen ja matematiikan sisällöt eri luokka-asteilla ovat keskeisiä. Niitä tulisi koulutuksessa käydä läpi perusteellisesti ja käytännönläheisesti. Kuvataideopetus olisi myös voinut olla käytännöllisempää, eikä niin taiteellista. Olisin kaivannut enemmän aineksia myös alkuopetukseen. Eri oppiaineiden didaktiikka muistutti yläkoulua enemmän kuin alakoulua. Harjoittelua kouluissa pitäisi myös olla enemmän, nivottuna teoreettiseen opetukseen.”

"Opinnoissa käytiin läpi mm. Teorioita, lasten kehitystä ja eri asiakasryhmiä. Hyvin vähäisiksi jäivät tiedot itse puheterapeutin työstä ja miten sitä tehdään. Olisin kaivannut tietoa konkreettisesta työstä, miten terapiaa käytännössä harjoitetaan ja miten esim. Ohjataan yhteisöjä. Opinnoista puuttuu myös täysin oman työn hallintaan ja työssäjaksamiseen liittyvä kurssitus. Monet alan työntekijöistä uupuvat ja kaipaisin tämän enneltaehkäisyä jo opinnoissa. Koulutuksessa painotetaan paljon arvioiden ja testien tekoa ja miten standardipisteitä yms. Lasketaan, jolloin opiskelijalle tulee kuva, että testien käyttö on tärkeää työssä. Työelämän alettua paljastuukin, että testit ovat joko ikivanhoja, käännetty suoraan toisesta kielestä standardoimatta ensin suomenkielisillä lapsilla tai normiaineisto on todella vähäistä. Tämä on todella turhauttavaa, naurettavaa ja suorastaan shokki. Olen todella turhautunut koulutukseen, vaikka olihan siinä hyviäkin puolia, kuten 5 kpl lyhyitä harjoitteluja ja 4 kk pitkä harjoittelu, joista oli oikeasti hyötyä työelämään astuessa."

Uratarinat - esimerkkivastauksia

"Kauppatieteet olivat aina minulle varavaihtoehto ("jos en keksi muuta, menen opiskelemaan kauppatieteitä"). Sain useita kaupallisen alan töitä jo opiskeluaikana, myös vakituisen työn, joka valitettavasti päättyi YT-neuvotteluihin ja koko osakeyhtiön alasajoon noin vuosi ennen valmistumistani. Henkilöstön kehittämiseen liittyviä töitä oli huonosti saatavilla valmistumisajankohtanani / sitä edeltävänä vuonna, mikä vaikutti siihen, että päätin keskittyä 6kk valmistumiseni jälkeen hetken toiseen tutkintooni (jonka olin aloittanut jo kauppisopintojen aikana). Jos olisin jäänyt kaupalliselle alalle, uskon että olisin saanut mielekkäitä oman alan töitä. Valmistumisen jälkeen en edes ole hakenut KTM-koulutusta vastaavia töitä."

"Olen ollut hyvin työllistynyt valmistumisen jälkeen. Ainoastaan ensimmäisen vuoden tein pätkätöitä. Sen jälkeen olen ollut oman alan töissä jatkuvasti, mutta edelleen määräaikaisena opettajana (ketjuttamista). Kesälomapalkan olen saanut viimeisen 2v ajan."

Tutkinnon tuomat valmiudet - esimerkkivastauksia

"Koulutus antoi hyvän pohjan kriittiselle ajattelulle, tiedon etsinnälle, kirjoittamiselle (selvitykset, ym), antoi pohjaa laaja-alaiselle ajattelulle ja tiedon tarkastelulle."

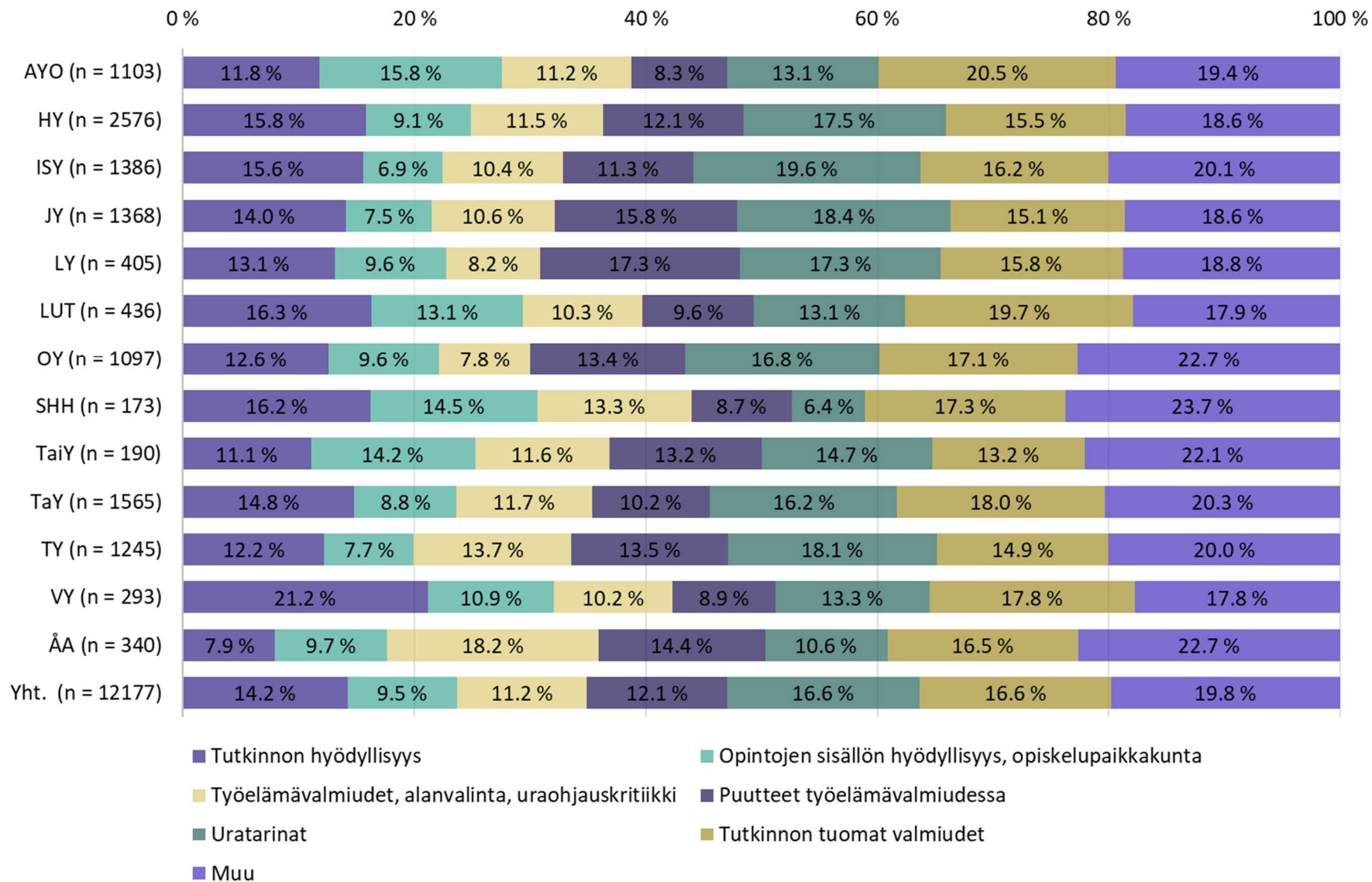
"Koulutus on antanut hyvät valmiudet tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen tarkasteluun ja itsensä johtamiseen. Koulutus on antanut hyvän pohjan myös tietotekniseen osaamiseen ja sen kehittämiseen, sekä ihmisten ja organisaation toiminnan ymmärtämiseen."

"Tutkinto on antanut hyvät perusvalmiudet työelämään. Olen oppinut kriittisyyttä, kokonaisuusien hallintaa, kirjoittamaan tieteellistä tekstiä jne. Tutkinto ja saavutetut taidot ovat myös tuoneet itsevarmuutta omasta osaamisesta. Humanisti ei ole mikään yleisnäpertelijä vaan monipuolinen osaja, joka pärjää ja on tärkeä työelämässä yhtä lailla kuin ekonomisti tai insinööri."

Kuvassa 3 on esitetty maistereiden tyytyväisyys tutkintoonsa perusteluiden aihejakauma yliopistoittain. Aihe

"Muu" sisältää palautteet, joissa yksi aihe ei dominoinut vaan niissä oli yhtä paljon piirteitä kahdesta tai

useammasta aiheesta. Aiheiden jakaumassa on havaittavissa joitain eroja yliopistojen välillä, mutta erot eivät vaikuta kovin suurilta.

Kuva 3. Tyytyväisyys tutkintoon työuran kannalta -perustelujen aihejakauma yliopistoittain.

4.2.2. Maistereiden neuvot ja vinkit nykyisille opiskelijoille

Taulukossa 10 on listattuna keskiarvot ja keskihajonnat 27 tiedon ja taidon tärkeydelle maistereiden nykyisessä työssä ajanjaksolla. Tärkeyttä on mitattu kuusiportaisella asteikolla (1 = ei lainkaan tärkeä, 2 = vain vähän merkitystä, 3 = jonkin verran merkitystä, 4 = melko tärkeä, 5 = tärkeä, 6 = erittäin tärkeä) ja mukana olevat tiedot ja taidot ovat pääasiassa niin sanottuja työelämätaitoja (eng. usein *soft skills*), kuten neuvottelutaidot ja verkostoituminen. Tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että keskimäärin maisterit pitävät useimpia kysytyistä tiedoista ja taidoista vähintäänkin melko tärkeinä. Kaikista vähiten tärkeiksi nykyisessä työssä koetaan esimiestaidot, liiketoiminnan ja taloushallinnon perusteiden tuntemus, yrittäjyystaidot ja viestintä jollain muulla kielellä kuin suomeksi tai englanniksi.

Taulukko 10. Maistereiden töissään tarvitsemien tietojen ja taitojen tärkeys 2017–2019 (asteikko: 1 = ei lainkaan tärkeä, 6 = erittäin tärkeä).

	keskiarvo	keskihajonta	n
Kuinka tärkeitä seuraavat tiedot ja taidot ovat nykyisessä työssäsi? (Asteikko: 1 = ei lainkaan tärkeä, 6 = erittäin tärkeä)			
1. Opinnoista saatu teoreettinen osaaminen	4,18	1,38	17254
2. Opinnoista saatu käytännön osaaminen	4,19	1,44	17276
3. Analyttiset, systemaattisen ajattelun taidot	5,04	1,1	17271
4. Tiedonhankintataidot	5,08	1,07	17282
5. Ongelmanratkaisutaidot	5,29	0,95	17261
6. Organisointi- ja koordinoititaidot	5,06	1,1	17262
7. Projektinhallintataidot	4,62	1,34	17260
8. Esimiestaidot	3,37	1,66	17244
9. Yhteistyötaidot	5,32	0,96	17252
10. Neuvottelutaidot	4,73	1,3	17246
11. Esiintymistaidot	4,71	1,26	17277
12. Opetus-, koulutus- ja ohjaustaidot	4,35	1,46	17256
13. Toimiminen monikulttuurisessa ympäristössä	4,01	1,58	17255
14. Lainsäädännön tuntemus	3,85	1,55	17246
15. Liiketoiminnan/taloushallinnon perusteiden tuntemus	3,24	1,7	17237
16. Tieto- ja viestintätekniikan taidot	4,74	1,2	17226
17. Viestintä suomen kielellä	4,95	1,38	17254
18. Viestintä ruotsin kielellä	2,26	1,48	17234
19. Viestintä englannin kielellä	4,36	1,53	17253
20. Viestintä muilla kielillä, millä?	1,75	1,32	15059
21. Kyky oppia ja omaksua uutta	5,47	0,8	17198
22. Luovuus	4,54	1,26	17244
23. Tieteiden- tai taiteidenvälisyys/moniam. ryhmässä toimiminen	3,75	1,66	17209
24. Stressinsietokyky	5,27	0,99	17254
25. Verkostoitumistaidot	4,42	1,31	17232
26. Itseohjautuvuus/oma-aloitteisuus	5,42	0,87	17233
27. Yrittäjyystaidot	2,52	1,51	17125

Taulukkoon 11 on koottu avoimeen kysymykseen *”Minkälaisia taitoja tai osaamista kannustaisi nykyisiä opiskelijoita hankkimaan tulevaisuuden työelämää ajatellen?”* tulleista vastauksista LDA-aihemallinnuksella tunnistetut aiheet. Aiheita löytyi yhteensä kahdeksan ja ainakin kolme niistä käsittelee työelämään tai vuorovaikutukseen liittyviä taitoja.

Kaikki kolme ensimmäisestä aiheesta ("Sosiaaliset taidot, kielitaito, tietotekniikka", "Työelämätaidot 1", "Työelämätaidot 2") sisältävät on palautteita, joihin on listattu runsaasti erilaisia työelämätaitoja. Myös viidennessä aiheessa "Kyvyt" on palautetta, joka on kirjoitettu pääasiassa listan muotoon ja listattujen kykyjen joukosta on löydettävissä paljon vuorovaikutus- ja sosiaalisia taitoja, joista on vain käytetty sanaa kyky taidon sijaan (esim. yhteistyökyky). Vaikuttaisi siis siltä, että maisterit ovat työelämässään havainneet vuorovaikutustaidot erittäin tarpeelliseksi ja siten monet heistä suosittelevat nykyisiä opiskelijoita opettelemaan niitä. Toisaalta on myös mahdollista, että työelämätaitoihin viittaavien aiheiden runsaus johtuu kysymysten sijoittelusta kyselylomakkeella. Taulukossa 10 esitetty numeerinen kysymys erilaisten tietojen ja taitojen tärkeydestä nykyisessä työssä on sijoitettu lomakkeella juuri ennen tässä käsiteltyä avointa kysymystä. Voi olla, että tällaisella sijoittelulla on vaikutettu siihen, että vastaajilla ovat olleet nimenomaan työelämätaidot mielessään avoimeen kysymykseen vastatessaan, koska he ovat niitä juuri joutuneet ajattelemaan.

Loput neljä aiheetta "Työelämässä tarvittavat taidot", "Omalla alalla tärkeää", "Mitä kannattaa tehdä", "(Työ)elämänohjeet" eivät niinkään tuo lisävalaistusta siihen, mitä taitoja ja osaamista maisterit kannustavat nykyisiä opiskelijoita hankkimaan, vaan vastaukset ovat ryhmittyneet näihin aiheisiin enemmän sen mukaan, mitä sanamuotoja niissä on käytetty (esim. aihe 7 "Mitä kannattaa tehdä") tai mihin muotoon palaute on kirjoitettu (esim. aiheen 8 elämänohjeet).

Taulukko 11. Kysymykseen "Minkälaisia taitoja tai osaamista kannustaisi nykyisiä opiskelijoita hankkimaan tulevaisuuden työelämää ajatellen?" tulleista vastauksista tunnistetut aiheet.

Aihe	Aiheen kuvaus
1. Sosiaaliset taidot, kielitaito, tietotekniikka	<ul style="list-style-type: none"> Listoja taidoista Runsaasti mainintoja sosiaalisista taidoista, kielitaidosta ja tietoteknisistä taidoista
2. Työelämätaidot 1	<ul style="list-style-type: none"> Listoja taidoista Runsaasti mainintoja käytännön taidoista, esiintymistaidosta, yhteistyötaidoista ja monipuolisesta osaamisesta
3. Työelämätaidot 2	<ul style="list-style-type: none"> Listoja taidoista Runsaasti mainintoja verkostoitumisesta, yhteistyö-, esiintymis-, viestintä- ja projektinhallintataidoista sekä stressinsietokyvystä, tiedonhankinnasta ja (kriittisestä) ajattelusta
4. Työelämässä tarvittavat taidot	<ul style="list-style-type: none"> Perusteellisia kuvauksia erilaisista työelämässä tarvittavista taidoista
5. Kyvyt	<ul style="list-style-type: none"> Listoja kyvyistä Joukossa runsaasti vuorovaikutukseen liittyviä kykyjä
6. Omalla alalla tärkeää	<ul style="list-style-type: none"> Kuvauksia siitä, mitä omalla alalla on tärkeää osata
7. Mitä kannattaa tehdä	<ul style="list-style-type: none"> Kuvauksia siitä, mitä kannattaa tehdä ja mitä taitoja opiskella tai muuten hankkia
8. (Työ)elämänohjeet	<ul style="list-style-type: none"> (Työ)elämänohjeet- ja vinkit nykyisille opiskelijoille

Alle oleviin kappaleisiin on poimittu kaksi tai kolme esimerkkivastausta jokaisesta tunnistetusta aiheesta. Esimerkkivastaukset on valittu niiden vastausten joukosta, jotka LDA-aihemallinnuksen tulosten mukaan kaikista todennäköisimmin käsittelevät kyseistä aihetta.

Sosiaaliset taidot, kielitaito, tietotekniikka - esimerkkivastauksia

”Joitakin käytännön tietoteknisiä työkalutaitoja riippumatta tehtävästä tai toimialasta: SQL ja jokin ohjelmointikieli jolla tulee toimeen (R / Python / Matlab tai vastaava). Hyvä tilastotieteen hallinta, perusymmärrys BI- ja analytiikka-alustoista, tiedon visualisointi jollain työkalulla. Rahoituksen ja liiketoiminnan käsitteistö on hyvä olla tuttu.”

”Viestinnän alalta: tiedottaminen, suomen kieli, Adobe Creative Cloude -ohjelmien käyttö, englannin kieli, ruotsin kieli, somemarkkinointi ja jos kouluttajaksi haluaa, niin pedagogiset opinnot ja ymmärrystä taloudesta.”

”1. Sosiaaliset, vuorovaikutus- ja viestintä taidot (Suomi ja Englanti) 2. Oman erikoisalanan vahva teoreettinen osaaminen 3. Liiketalouden ja yritystoiminnan laaja perustasoinen osaaminen 4. Tietotekniikan perusosaaminen (taulukkolaskenta, ohjelmointi, tietokannat)”

Työelämätaidot 1 - esimerkkivastauksia

”Käytännön taitoja, kuten ongelmanratkaisua, esimiestäitoja, yrittäjäystaitoja, lainsäädännön tuntemusta (varsinkin työelämään liittyvä lainsäädäntö), liiketoiminnan/taloushallinnon perusteiden tuntemusta sekä käytännöllisiä tieto- ja viestintätekniikan taitoja (some, web- ja sovellus design, graafinen suunnittelu, monimediatautuotanto jne.).”

”Monipuolisia taitoja, tiedonhankintataitoja, esiintymistäitoja, teoreettista osaamista (ymmärrystä, ei matemaattista esittämistäitoja), argumentointitaitoja (ja tapoja!), tieteenfilosofisia taitoja, kriittisen ajattelun taitoja”

”Verkostoitumis- ja yhteistyötaitoja, projektinhallinta- ja esimiestäitoja, taloushallinnon tuntemusta ja esiintymistäitoja, oma-aloitteisuutta ja itseohjautuvuutta sekä viestintää.”

Työelämätaidot 2 - esimerkkivastauksia

”Yhteistyötaitot, esiintymistäidot, neuvottelutaidot, stressinsietokyky, ongelmanratkaisutaidot, tiedon etsintä ja analysointi, kriittinen ajattelu, projektinhallintataidot.”

”Kielitaidot (myös ruotsi, jos kiinnostaa työskennellä Nordic markkinassa), yhteistyötaitot, neuvottelutaidot, verkostoitumistäidot, yrittäjäystaidot, itseohjautuvuus/oma-aloitteisuus, stressinsietokyky, luovuus, kyky oppia ja omaksua uutta, esiintymistäidot, koordinointi- ja organisointitaidot, kyky toimia monikulttuurisessa ympäristössä, analyyttiset ja systeemisen ajattelun taidot, nämä ovat kaikki erittäin tärkeitä!”

”Tiedon analysointiin liittyvät ohjelmistot ja niiden suvereeni hallinta. Strateginen ajattelu ja johtaminen. Projektinhallintataidot. Itsensä markkinointi ja työnhakutaidot. Luovuus ongelmanratkaisussa.”

Työelämässä tarvittavat taidot - esimerkkivastauksia

"Digitaalisen osaamisen taidot (mutta myös perus atk-aidot, kuten excel:n pyörittäminen ja peruskaavojen käyttö). Vuorovaikutusosaaminen sikäli, että itse kävin Kielikeskuksen "Työhyvinvointia vuorovaikutuksesta" -opinnot vapaaehtoisesti, ja suosittelen todella muille (mikäli edelleen tarjotaan). Muitakin vuorovaikutuksen opintoja itselläni on. Kolmanneksena opiskelijaa olisi hyvä valmistaa siihen, miten työelämä toimii. Sitä ei näe, koe tai saa tuntumaa harjoitteluissa: se on kohtuu rumaa (laitontakin toisinaan), ja suhteet ratkaisevat hyvin paljon sekä oman äänen kovaäänisyys (siis tällä viittaa siihen, että jopa kaksi kertaa 5 vuoden aikana olen saanut ja tätä ennen penännyt maksamattomia palkkoja luottamusmiehen avulla, kun neuvottelu esimiehen kanssa on ollut tuloksetonta). Suosittelen ehdottomasti kaikille nuorille opettajille OAJ:n Nuori Opettaja -koulutusta (tämän OAJ tekee hyvin ja laadukkaasti)."

Kyvyt - esimerkkivastauksia

"Kyky oppia uutta, joustavuutta ja paineensietokykyä. Kykyä toimia erilaisissa tiimeissä, moniammatillisista yhteistyökykyä. Monikulttuurisuuden tutustumista ja rohkeutta uusia asioita kohtaan."

"Tärkeää on kyky itse hankkia tietoa ja osata soveltaa sitä. Yhteistyökyky erilaisten ihmisten kanssa, muiden kanssa toimeentuleminen. Kyky tarttua erilaisiin töihin, halu kehittää itseään jatkuvasti, myös rutiinitöiden sieto."

"Time and task management skills, ability to work independently, ability to work in a team, ability to work under pressure of tight deadlines, ability and openness to learn new things."

Omalla alalla tärkeää - esimerkkivastauksia

"Koen, että oikeustieteellisellä alalla alan opintoja ja käytännön taitojen oppimista tukee paljon se, että saa oman alan työkokemusta jo opiskeluaikoina. Koska oman alan töihin hakeutuminen jo opintojen ohessa on alalla myös tyypillistä, pidän sitä hyvin tärkeänä tekijänä, joka avittaa paljon haettaessa ensimmäiseen valmistumisen jälkeiseen työpaikkaan. Toisaalta mielestäni myös opintojen substanssiin on tarpeellista keskittyä riittäväällä tavalla, koska se aidosti auttaa myöhemmin, kun joutuu omaksumaan nopeasti tiettyyn oikeudenalaan liittyvää tietoa."

"Tyypillinen luokanopettaja on tunnollinen ylisuorittaja. Opinnoissa päätyy helposti pilvilinnoihin, jotka romuttuvat kentällä todellisuuden tullessa vastaan. Yksi tärkeimmistä taidoista on rajaamisen taito ja omasta jaksamisesta huolehtiminen liian työnteon sijaan. Hyvät itsetuntemustaidot, vahva itsetunto ja itseluottamus, sekä toisaalta nöyryys ovat tärkeitä työelämätaitoja. Omien vahvuuksien tunnistaminen ja niiden vahvistaminen entisestään. Oman alan työkokemusta esim. Kesätöistä. Mentorin hankkiminen työuran alkuvaiheeseen."

Mitä kannattaa tehdä - esimerkkivastauksia

"Kannattaa opiskella, harrastaa, tehdä töitä ja elää monipuolisesti. Itse en oikein koskaan tiennyt mitä isona haluan tehdä, mutta monia töitä kokeilemalla olen löytänyt mielekkään työpaikan, jossa aidosti viihdyn. Ei kannata vieroksua lyhyitäkin työpätkiä, koska ikinä ei voi tietää, jos sitä kautta löytyykin jotain kiinnostavaa. Ihan ensimmäinen työpaikkani yliopistosta valmistumisen jälkeen oli 2kk tutkimusavustajan työpätkä, josta mietin, että

kannattaako sitä edes ottaa vastaan, mutta kannatti, koska sitä kautta aukesi muita töitä. Kannattaa myös elää ja harrastaa ja tehdä asioita, joista aidosti itse pitää, koska niistäkin on hyötyä oman uran ja ammatin kannalta ja ihan senkin takia, että oppii tuntemaan itsensä. Ei kannata pakottaa itseään muottiin, jossa ei viihdy, vaan löytää oma kyllin hyvä ja mielekäs työ ja jättää elämässä aikaa myös vapaa-ajalle sekä perheelle. Elämän ja opintojen suhteen kannattaa olla joustava ja uudesta innostuva ja pyrkiä löytämään itselle merkityksellisiä asioita."

"Kannattaa katsoa minkälaisia työpaikkoja on tarjolla ja minkälaisia tietoja ja taitoja työpaikkailmoituksissa vaaditaan. Niitä kannattaa hankkia opintojen aikana, jotta saisi sen ensimmäisen työpaikan, koska kilpailua on paljon. Kannattaa myös verkostoitua opintojen aikana. Työharjoittelu ja kesätyöt kannattaa valita sen mukaan mikä voisi kiinnostaa työuran kannalta."

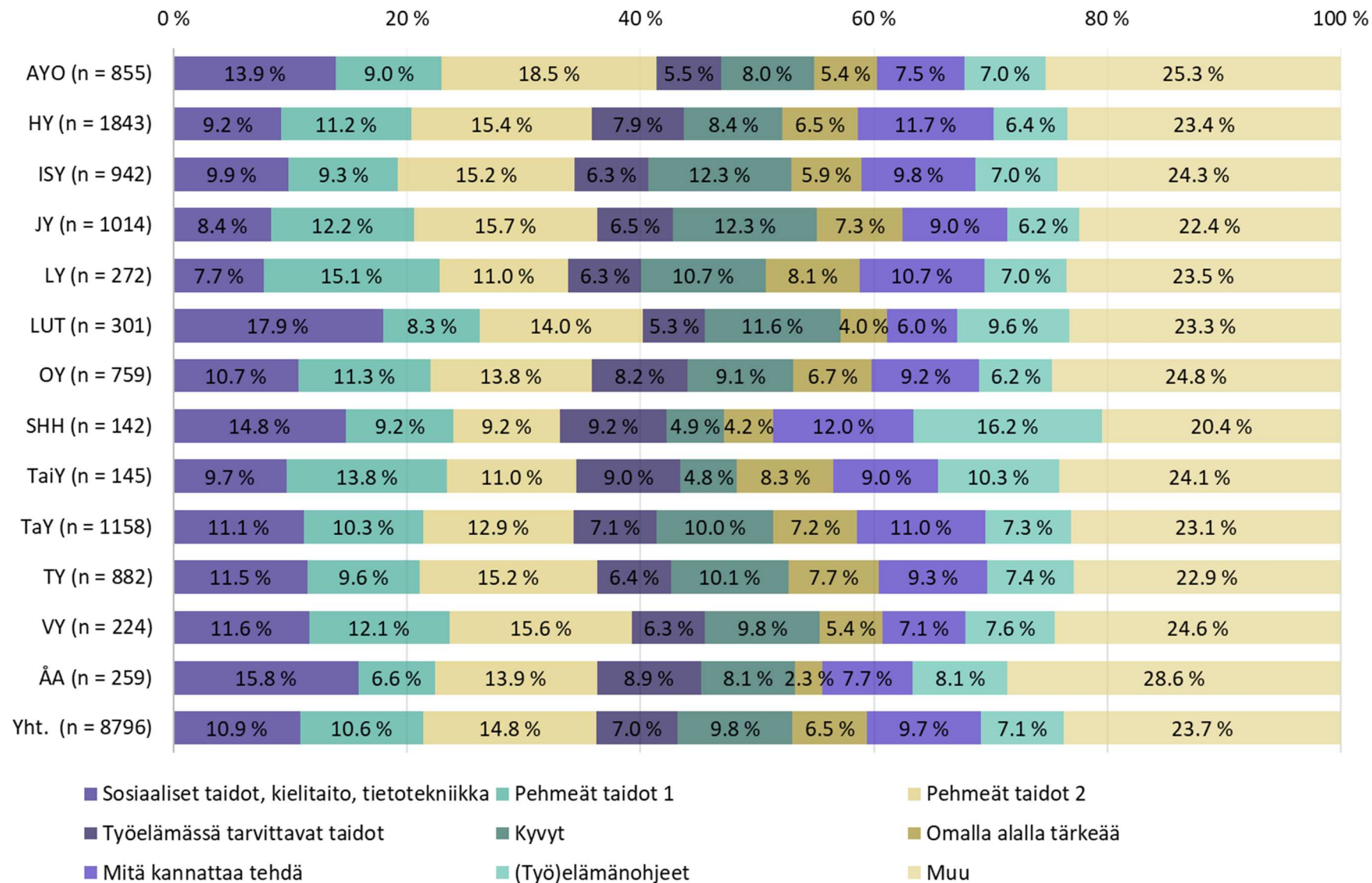
(Työ)elämänohjeet - esimerkkivastauksia

"Jag skulle uppmuntra dem att inte bara tänka på vad som är intressant att studera, utan på vad de ska göra efter studierna. Utgå inte från att allmänna färdigheter i sig leder till bästa möjliga karriär för just dig, utan skaffa dig konkret sakkunskap om något som verkligen efterfrågas av organisationer du vill arbeta inom. Att studera är roligt och vidgar vyer, och det finns tid för intellektuella intressen livet ut (t.ex. Historia har definitivt förgyllt min tillvaro), men att få bästa möjliga karriär utan en bra plan kan du inte ta för givet. Hur mycket du än tänker kommer planerna sannolikt att ändras flera gånger, men då har du åtminstone tagit reda på mer information om olika möjligheter. Några allmänna råd studenter kanske inte väntar sig i detta sammanhang: Lev hälsosamt och disciplinerat! Spara tid! Den livsstil ni väljer under studierna och därefter håller fast vid är avgörande för er karriär liksom för hela er tillvaro. Det finns många som kan "tänka kritiskt" i akademiska sammanhang men inte reflekterar över sina val i vardagen. Var inte en av dem!"

"Psykologisen hyvinvoinnin keinoja, myönteistyttyä elämään, armoa itselle! Asiat täytyy pitää omissa mittasuhteissaan. Elämä opintojen jälkeen voi olla ihan uskomattoman pelottavaa, jännittävää, stressaavaa, kiireistä. Voi tuntua, ettei osaa eikä kehtaa edes yrittää työelämää kaikkien oikeiden aikuisten joukossa ja ettei kestä sitä mokailua, riittämättömyyttä ja uupumusta. Täytyy olla rehellinen itselleen, pelata luovuudella, priorisoida, osata reagoida nopeasti, joustaa, nautiskella siitä epämukavuusalueella rämpimisestä. Erytisesti täytyy muistaa elää samalla! Työelämä on vain yksi pala elämää ja arkea, eikä esim. Perhe-elämä tai sitova, tavoitteellinen harrastus ole mikään kuorma. Työnantajatkin arvostaa tasapainoisia kokonaisuuksia ja inhimillisyyttä."

Kuvassa 4 on esitetty kysymykseen "Minkälaisia taitoja tai osaamista kannustaisit nykyisiä opiskelijoita hankkimaan tulevaisuuden työelämää ajatellen?" tulleiden vastausten aihejakauma yliopistoittain. Aihe "Muu" sisältää palautteet, joissa yksi aihe ei dominoinut vaan niissä oli yhtä paljon piirteitä kahdesta tai useammasta aiheesta. Kuvasta voi nähdä, että aiheiden jakaumassa ei ole havaittavissa kovin suuria eroja yliopistojen välillä. Kaikissa yliopistoissa kolme ensimmäistä aihetta, jotka kaikki käsittelevät pääasiassa työelämäntaitoja, muodostavat yli 30 % vastauksista. Maisteriksi valmistuneet näyttäisivät siis kannustaneen nykyopiskelijoita hankkimaan etenkin työelämäntaitoja, kielitaitoa ja tietoteknisiä taitoja. "Muu"-aiheiden

osuus on kaikilla yliopistoilla yli viidenneksen, eli vastauksissa paljon sellaisia, joissa on piirteitä kahdesta tai useammasta tunnistetusta aiheesta.

Kuva 4. Kysymykseen "Minkälaisia taitoja tai osaamista kannustaisit nykyisiä opiskelijoita hankkimaan tulevaisuuden työelämää ajatellen?" tulleiden vastausten aihejakauma yliopistoittain.

4.3. Tohtoriksi valmistuneiden uraseuranta

Tohtoreiden uraseurantakysely koostuu 20 kysymyksestä, jotka käsittelevät työmarkkinatilannetta, nykyistä työsuhdetta, tohtorikoulutusta ja sen merkitystä ja tohtoriopintojen rahoitusta. Yksi kysymys on varsinainen avoin kysymys ja loput numeerisia. Monet numeerisista kysymyksistä sisältävät useita väittämiä ja lisäksi osassa on avoimen vastauksen osio, jossa on mahdollisuus kirjoittaa perusteluja vastauksilleen. Seuraavissa alaluvuissa käsitellään niitä numeerisia ja avoimia kysymyksiä, jotka mittaavat tohtoreiden tyytyväisyyttään tutkintoonsa ja heidän neuvojansa ja vinkkejään nykyisille opiskelijoille.

4.3.1. Tyytyväisyys tohtorin tutkintoon työuran kannalta

Taulukkoon 12 on kerätty tohtoreiden uraseurantakyselystä tyytyväisyyttä tutkintoon mittaavien numeeristen kysymysten tunnuslukuja vuosilta 2018 ja 2019. Kysymyksiä on kaksi, joista ensimmäisellä arvioidaan tutkintoa kuuden väittämän avulla (vastausasteikko: 1 = kyllä, 2 = ei, 3 = en osaa sanoa) ja toinen mittaa kokonaistyytyväisyyttä tutkintoon asteikolla 1–6 (1 = erittäin tyytymätön, 6 = erittäin tyytyväinen).

Taulukon 12 keskiarvojen perusteella vaikuttaa siltä, että tohtorit ovat keskimäärin varsin tyytyväisiä tutkintoonsa (kokonaistyytyväisyyden keskiarvo 4,82). Enemmistö vastaajista ilmoittaa saaneensa tohtorin tutkinnon myötä lisää palkkaa (53,4 % vastaajista), vaativampia työtehtäviä (64,8 %), mielekkäämpiä työtehtäviä (61,7 %) ja/tai paremman aseman työpaikallaan (51,5 %). Sen sijaan uuteen työpaikkaan on siirtynyt vain 36,9 % vastaajista ja paremman aseman työmarkkinoilla kokee saaneensa alle puolet vastaajista (47,8 %).

Taulukko 12. Tohtoreiden tyytyväisyys tutkintoonsa 2018–2019.

		vastaajaa	%
Arvioi tohtorin tutkinnon merkitystä työelämässä seuraavien väittämien perusteella. Tohtorin tutkinnon ansiosta olen saanut...			
1. Lisää palkkaa	Kyllä	893	53,4
	Ei	602	36,0
	En osaa sanoa	179	10,7
2. Vaativampia työtehtäviä	Kyllä	1084	64,8
	Ei	438	26,2
	En osaa sanoa	151	9,0
3. Mielekkäämpiä työtehtäviä.	Kyllä	1032	61,7
	Ei	432	25,8
	En osaa sanoa	210	12,5
4. Paremman aseman työpaikallani.	Kyllä	860	51,5
	Ei	571	34,2
	En osaa sanoa	239	14,3
5. Työpaikan uuden työnantajan palveluksessa.	Kyllä	613	36,9
	Ei	862	51,9
	En osaa sanoa	187	11,3
6. Paremman aseman työmarkkinoilla.	Kyllä	797	47,8
	Ei	395	23,7
	En osaa sanoa	477	28,6
	keskiarvo	keskihajonta	n
Miten tyytyväinen olet kokonaisuudessaan vuonna [vuosiluku] suorittamaasi tohtorin tutkintoon työurasi kannalta? (Asteikko: 1 = erittäin tyytymätön, 6 = erittäin tyytyväinen)	4,82	1,2	1685

Tohtoreiden kokonaistyytyväisyyttä tutkintoonsa mittaavaan numeeriseen kysymykseen liittyy avoimen vastauksen osio, jossa voi perustella vastaustaan. Taulukkoon 13 on koottu LDA-aihemallinnuksella näistä perusteluista tunnistetut aiheet. Aiheita on yhteensä viisi ja ne käsittelevät mm. tyytymättömyyttä tutkintoon, tutkinnosta saatuja hyötyjä ja merkitystä uralle.

Ensimmäiseen aiheeseen ”Tyytymättömyys” kuuluvat palautteet, joissa ilmaistaan omaan työllistymiseen tohtorin tutkinnon suorittamisen jälkeen ja uranäkymiä kohtaan etenkin yliopiston ulkopuolisessa työelämässä. Toinen ”Merkitys uralle” ja viides aihe ”Merkitys uralle (arvostus, palkka/palkkaus)” ovat lähellä toisiaan ja niihin kuuluvat palautteet sisältävät kuvauksia siitä, millainen merkitys tohtorin tutkinnolla on ollut uran kannalta. Viidennessä aiheessa korostuvat myös maininnat tutkinnon arvostuksesta ja vaikutuksesta

palkkaan ja palkkaukseen. Kolmannen aiheen ”Saadut taidot, kompetenssi” alle menevät palautteet, jotka käsittelevät tohtorin tutkinnon tuomia hyödyllisiä taitoja ja kompetenssia. Neljäs aihe puolestaan on varsin laaja ja sisältää palautetta siitä, milloin tai missä tohtorin tutkinnosta on tai ei ole ollut hyötyä.

Taulukko 13. Tyytyväisyys tohtorin tutkintoon työuran kannalta -perusteluista tunnistetut aiheet.

Aihe	Aiheen kuvaus
1. Tyytymättömyys	<ul style="list-style-type: none"> Kriittistä palautetta mm. työllistymisestä tohtorin tutkinnon jälkeen ja uranäkymistä etenkin yliopiston ulkopuolella
2. Merkitys uralle	<ul style="list-style-type: none"> Kuvauksia siitä, millainen merkitys tohtorin tutkinnolla on ollut uran kannalta
3. Saadut taidot, kompetenssi	<ul style="list-style-type: none"> Kuvauksia tohtorin tutkinnon myötä karttuneista hyödyllisistä taidoista ja kompetenssista
4. Hyödyt	<ul style="list-style-type: none"> Lyhyitä kuvauksia siitä, milloin/missä tohtorin tutkinnosta on ollut/ei ole ollut hyötyä
5. Merkitys uralle (arvostus, palkka/palkkaus)	<ul style="list-style-type: none"> Kuvauksia siitä, milloin/missä tutkinnosta on ollut/ei ole ollut hyötyä Runsasti mainintoja tutkinnon arvostuksesta tai sen puutteesta ja vaikutuksesta palkkaan tai palkkaukseen

Alle oleviin kappaleisiin on poimittu kaksi tai kolme esimerkivastausta jokaisesta tunnistetusta aiheesta. Esimerkkivastaukset on valittu niiden vastausten joukosta, jotka LDA-aihemallinnuksen tulosten mukaan kaikista todennäköisimmin käsittelevät kyseistä aihetta.

Tyytymättömyys - esimerkivastauksia

”Väitelyäni hain noin kahden vuoden ajan töitä, koska en viihdy nykyisessä työpaikassani. En saanut uutta työpaikkaa. Koin, että koulutukseni oli ongelma eikä tohtorintutkintoa arvosteta Suomessa. Erityisesti, jos rekrytoiva henkilö ei tunne tekniikan tohtorin koulutusta, niin sitä pidetään huonompana kuin esim. FT-tutkintoa. Nyt opiskelen itselleni täysin uutta ammattia, koska en halua olla tutkija, enkä muita töitä ole saanut. Ikävä kyllä, suostuessani tekemään jatko-opinnot (työnantajan voimakkaasta painostuksesta johtuen) en tullut ajatelleeksi, että sillä olisi negatiivinen ja erittäin rajaava vaikutus työllistymiseeni jatkossa. Myös moni väitellyt ystäväni on kokenut samaa, että tohtorintutkintoa ei arvosteta vaan sitä joutuu pikemminkin selittelemään. Tai toisaalta tohtorit nähdään liian akateemisina ja jopa ylikoulutettuina ”tavalliseen” työhön, jossa vaatimuksena on korkeakoulututkinto. Itselleni tutkimustyö ja siihen liittyneet jatko-opinnot oli työpaikka siinä missä mikä tahansa muukin, mutta tutkijan liemasta on vaikea päästä eroon jos haluaakin tehdä jatkossa jotain muuta.”

”Väitköskirjani oli perustutkimusta, ja sen parissa olen myös jatkanut väitelyäni. Työmarkkinat näissä hommissa ovat olleet melko surkeat, enkä souraan sanoen edes tiedä millaiseen tehtävään voisin tällaisella taustalla edes päästä yksityisellä puolella.”

Merkitys uralle - esimerkkivastauksia

"Jag har haft både bra och dåliga erfarenheter med tanke på min examen. 1 år arbetslös efter examen, nekad jobb p.g.a. För "hög utbildning". Jag försök i ett års tid hitta en arbetsplats "var som helst", även utanför det akademiska. Slutligen fick jag ett projektjobb och senare annan sysselsättning."

"Mielestäni tohtorintutkinto on ollut yksi merkittävä tekijä urallani etenemisessä. Vaikka työni ei liity väitöstutkimuksen sisältöön, tutkinto antoi valmiuksia pitkäaikaisten kehittämisprojektien suunnitteluun ja myös rekrytoijat näkevät asian näin."

Saadut taidot, kompetenssi - esimerkkivastauksia

"Det var nyttigt med tanke på det kliniska arbetet som jag gör varje dag. Jag lärde mig kunskaper som jag annars inte sku ha lärt mig men som är ytterst viktiga professionellt."

"Courses studied are useful in the work. Writing skilled learned during the study are beneficial. Research conducted during Ph.D. Provided the method of handling a project."

"Tutkinnon myötä minua pidetään nyt tietyn alueen erikoisasantuntijana ja olen saanut tämän myötä uusia mielenkiintoisia sivutehtäviä oman päivätyöni rinnalle."

Hyödyt - esimerkkivastauksia

"Tohtorin tutkinnon suorittaminen ei ole keskussairaalassa välttämättömyys, toki hyötyä siitä on. Olen kuitenkin mahdollisesti hakeutumassa jatkossa töihin yliopistosairaalaan, jolloin tohtorin tutkinnon merkitys kasvaa olennaisesti. Tutkinnon ansiosta asemani työmarkkinoilla on parantunut."

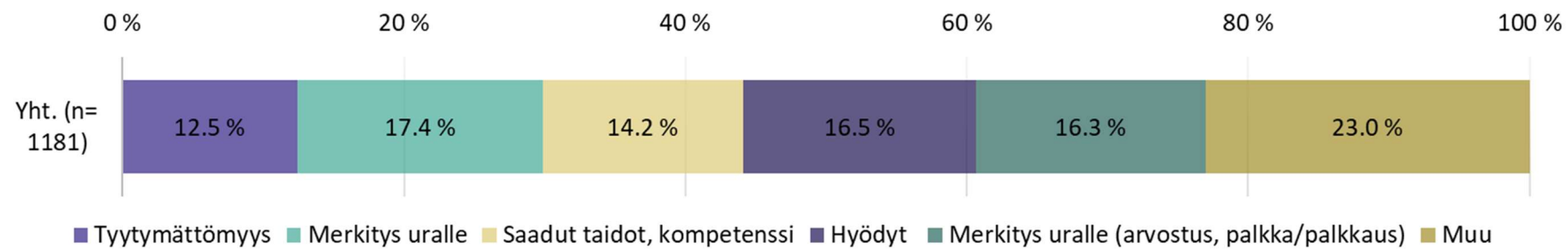
"Yliopistouralla tai muussa tutkimustyössä tohtorin tutkinnosta olisi ollut suoraa hyötyä työuran kannalta. Tiedonhankintataidoista yms on kyllä hyötyä, mutta kyllä niitä osataan jo maisteritasolla. Substanssiosaamisesta ei ole ollut lainkaan hyötyä, toki sen olin tiedostanut jo valintoja tehdessäni."

Merkitys uralle (arvostus, palkka/palkkaus) - esimerkkivastauksia

"Palkka on noussut todella vähän (tietysti palkka vaihtelee työnantajan mukaan) ja on mielestäni tutkintoon ja koulutukseen nähden todella huono. Työ on itsenäisempää ja mielekkäämpää mutta tämä riippuu pitkälti esimiehestä. Esimiehen niin päättäessä voi työ olla täysin mekaanista ja vastata täysin kouluttamattoman henkilön työtä. Asema työpaikalla riippuu myös työpaikasta ja maasta. Esim. Ruotsissa väitöskirjatyöntekijöillä on yleensä parempi asema kuin tohtoreilla koska he ovat yleensä vakituudessa työsuhteessa ja he saavat palkkaa kun taas tohtorit ovat usein apurahatyöntekijöitä hyvin alhaisella korvauksella. Vaikka olen erittäin tyytyväinen tutkintooni ei työelämässä juuri arvosteta tutkintoa eikä osaamista niin että se näkyisi palkassa tai asemassa eikä se tuo minkäänlaista turvaa työmarkkinoilla valitettavasti. Kaikki heijastuu siitä ettei esim. Koulutusta oikeasti arvosteta yhteiskunnassa."

"Tohtorin tutkinto vaikuttaa taustalla siihen, että olen saanut vaativia tehtäviä. Se, että tutkinto on suoritettu, on osoittanut työnantajalle sen, että kykenen paitsi vaativiin asiantuntijatehtäviin (vaikka ne ovatkin toiselta alalta), myös saattamaan asioita päätökseen."

Kuvassa 5 on esitetty tohtoreiden tyytyväisyys tutkintoonsa perusteluiden aihejakauma. Aihe ”Muu” sisältää palautteet, joissa yksi aihe ei dominoinut vaan niissä oli yhtä paljon piirteitä kahdesta tai useammasta aiheesta. Kuvasta on jätetty pois yliopistojen välinen vertailu pienen otoskoon vuoksi. Osassa yliopistoja oli vain kourallinen vastaajia, joten kaikkien vastaajien niputtaminen yhteen katsottiin järkevämmäksi. Aiheiden jakaumasta näkee, että selkeästi tyytymättömyydeksi tulkittavaa palautetta tohtorin tutkinnosta on antanut 12,5 % vastaajista. Saatuihin taitoihin ja kompetensseihin on puolestaan ollut tyytyväisiä 14,2 % vastaajista.

Kuva 5. Tyytyväisyys tohtorin tutkintoon työuran kannalta -perustelujen aihejakauma.

4.3.2. Neuvot ja vinkit nykyisille tohtoriopiskelijoille

Kuten maistereilta myös tohtoreilta kysyttiin erilaisten tietojen ja taitojen tärkeydestä. Taulukossa 14 on listattuna keskiarvot ja keskihajonnat 28 tiedon ja taidon tärkeydelle tohtoreiden nykyisessä työssä. Tärkeyttä on mitattu kuusiportaisella asteikolla (1 = ei lainkaan tärkeä, 2 = vain vähän merkitystä, 3 = jonkin verran merkitystä, 4 = melko tärkeä, 5 = tärkeä, 6 = erittäin tärkeä) ja mukana olevat tiedot ja taidot ovat pääasiassa niin sanottuja työelämätaitoja, kuten oli maistereidenkin vastaavassa kysymyksessä. Tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että kuten maisterit myös tohtorit pitävät useimpia kysytyistä tiedoista ja taidoista vähintäänkin melko tärkeinä. Kaikista vähiten tärkeiksi nykyisessä työssä tohtorit ovat kokeneet lainsäädännön, liiketoiminnan ja taloushallinnon tuntemuksen, tutkimustulosten kaupallistaminen, IPR-osaamisen ja yrittäjäystaidot.

Taulukko 14. Tohtoreiden töissään tarvitsemien tietojen ja taitojen tärkeys 2018–2019.

	keskiarvo	keskihajonta	n
Kuinka tärkeitä seuraavat tiedot ja taidot ovat nykyisessä työssäsi? (Asteikko: 1 = ei lainkaan tärkeä, 6 = erittäin tärkeä)			
1. Tutkimusalaan liittyvät sisällölliset tiedot ja taidot	4,86	1,39	1665
2. Metodologiaan ja tutkimusmenetelmiin liittyvät tiedot ja taidot	4,64	1,48	1672
3. Tieteellisen viestinnän taidot	4,6	1,37	1673
4. Rahoituksen hakeminen	3,83	1,91	1667
5. Tieteellisten tulosten popularisointi	4,02	1,47	1671
6. Tieteidenvälisyys/moniammatillisissa ryhmissä toimiminen	4,64	1,40	1670
7. Tutkimustulosten kaupallistaminen	2,99	1,69	1664
8. IPR-osaaminen (immateriaalioikeudet)	2,79	1,57	1646
9. Yrittäjyystaidot	2,69	1,62	1668
10. Tiedonhankintataidot	5,38	0,92	1664
11. Analyttiset, systemaattisen ajattelun taidot	5,55	0,81	1666
12. Ongelmanratkaisutaidot	5,56	0,77	1668
13. Organisointi- ja koordinoititaidot	5,21	1,02	1663
14. Esiintymistaidot	5,03	1,08	1674
15. Neuvottelutaidot	4,53	1,34	1670
16. Projektinhallintataidot	4,93	1,25	1664
17. Yhteistyötaidot	5,35	0,93	1664
18. Esimies- tai johtamistaidot	4,00	1,53	1662
19. Opetus-, koulutus- ja ohjaustaidot	4,55	1,36	1667
20. Kielitaito	5,04	1,14	1671
21. Kyky oppia ja omaksua uutta	5,59	0,76	1672
22. Luovuus	4,93	1,12	1673
23. Stressinsietokyky	5,32	0,93	1669
24. Itseohjautuvuus/oma-aloitteisuus	5,54	0,77	1666
25. Liiketoiminnan/taloushallinnon perusteiden tuntemus	3,25	1,62	1667
26. Lainsäädännön tuntemus	3,51	1,47	1669
27. Toimiminen monikulttuurisessa ympäristössä	4,2	1,49	1669
28. Kansainväliset kontaktit ja verkostot	4,45	1,53	1668

Taulukkoon 15 on koottu avoimeen kysymykseen *”Minkälaisia taitoja tai osaamista kannustaisi nykyisiä opiskelijoita hankkimaan tulevaisuuden työelämää ajatellen?”* tulleista vastauksista LDA-aihemallinnuksella tunnistetut aiheet. Aiheita löytyi yhteensä viisi, joista kolme ensimmäistä käsittelee työelämätaitoja. Vaikuttaisi siis siltä, että tohtorit pitävät erityisen suositeltavana erilaisten työelämätaitojen hankkimista

tohtoriopintojen aikana. Neljäs aihe ”Opintojen ja työelämän välisen kuilun kaventaminen” koostuu sellaisista vastauksista, joissa ohjeistetaan tohtoriopintojen ja työelämän välisen kuilun kaventamiseen. Viides aihe ”Mitä kannattaa tehdä” puolestaan on taas hieman laajempi, ja sen alle ryhmittyvät vastaukset, joissa kuvataan sitä, mitä nykyisten tohtoriopiskelijoiden kannattaisi tai pitäisi tehdä ja mitä taitoja opiskella tai muuten hankkia. Siihen mitä nämä taidot ovat, aihe ei anna vastausta.

Taulukko 15. Kysymyksen ”Minkälaisia taitoja tai osaamista kannustaisit nykyisiä tohtorikoulutuksessa olevia hankkimaan tulevaisuuden työelämää ajatellen?” tulleista vastauksista tunnistetut aiheet.

Aihe	Aiheen kuvaus
1. Työelämätaidot 1	<ul style="list-style-type: none"> Listoja työelämässä tarvittavista taidoista ja osaamisesta Runsaasti mainintoja verkostoitumisesta, kansainvälistymisestä, sosiaalisista taidoista ja työkokemuksesta
2. Työelämätaidot 2	<ul style="list-style-type: none"> Listoja työelämässä tarvittavista taidoista ja osaamisesta Runsaasti mainintoja verkostoitumis-, esiintymis- ja viestintätaidoista sekä rahoituksen hakemisesta ja (kriittisestä) ajattelusta
3. Työelämätaidot 3, laaja-alainen osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> Kuvauksia työelämässä tarvittavasta laaja-alaisesta osaamisesta omalta alalta ja muilta aloilta Runsaasti mainintoja kieli-, yhteistyö- ja projektinhallintataidoista
4. Opintojen ja työelämän välisen kuilun kaventaminen	<ul style="list-style-type: none"> Vinkkejä ja suosituksia tohtoriopintojen ja työelämän välisen kuilun kaventamiseksi
5. Mitä kannattaa tehdä	<ul style="list-style-type: none"> Kuvauksia siitä, mitä kannattaa/pitäisi tehdä ja mitä taitoja opiskella tai muuten hankkia

Alle oleviin kappaleisiin on poimittu kaksi tai kolme esimerkkivastausta jokaisesta tunnistetusta aiheesta. Esimerkkivastaukset on valittu niiden vastausten joukosta, jotka LDA-aihemallinnuksen tulosten mukaan kaikista todennäköisimmin käsittelevät kyseistä aihetta.

Työelämätaidot 1 - esimerkkivastauksia

”Verkostoituminen oman alan sisällä kansallisella ja kansainvälisellä tasolla, laaja-alainen näkemys aloista ja toimijoista, joihin oma työ ja aihealue liittyvät ja myös sellaisista, joihin ne eivät näytä liittyvän millään tavalla - poikkitieteellisyys monialaisuuden ja moniammatillisuuden hyödyntäminen kehittämisessä ja tutkimuksessa innovatiivisuus, rohkeus ja aloitteellisuus kehittämisessä ja uusia rajoja ylittävien polkujen avaamisessa tieteellisyyden muokkaaminen osaksi käytännönläheistä kehittämistä yrittäjyyteen ja yrittäjämäiseen toimintaan tähtäävä osaaminen, kustannusymmärrys tulevaisuusymmärrys”

”Kannattaa tehdä kaikenlaista, mitä tutkimuksen ohessa ehtii tehdä: hallintoa, budjetointia, hakemuksia, opetusta, koulutusta, strategiaa, viestintää, jne. Mikään

osaaminen ei mene hukkaan, mutta se pitää osata myös niputtaa viestinnällisesti osaksi omaa osaamispalettia työmarkkinoilla.”

Työelämätaidot 2 - esimerkkivastauksia

”Kannustan erityisesti hankkimaan kirjoitus- ja esiintymistaitoja. Tutkimuksessa (ja erityisesti ulkomailla) on tärkeää, että osaa esitellä työtään innostavasti ja helposti ymmärrettävästi, kuitenkin perustellen asiansa. Täytyy osata markkinoida omaa tutkimusta. Tämä voi olla ratkaisevaa rahoituksen saannissa, työpaikan saannissa ja ylipäätänsä siinä, tuleeko oma työ huomatuksi. Jopa puolet työn menestyksestä voi riippua näisyyä seikoista.”

”Ehdottomasti esiintymistaitoja, ja taitoja popularisoida oman alansa tutkimusta sekä soveltaa näitä käytännössä. Viestintä- ja vuorovaikutustaidot ovat myös tärkeitä oppia, ja suosittelisin myös yritystoiminnan perusteisiin tutustumista”

Työelämätaidot 3, laaja-alainen osaaminen - esimerkkivastauksia

”Oman alan erityisosaaminen on erittäin tärkeää. Projektien hallinta, uuden tiedon itsenäinen omaksuminen, sekä sen tuottaminen ja soveltaminen on myös hyödyllistä. Opetustaidot ja esimiesosaaminen ovat myös hyödyllisiä kuten on myös kyky tehdä yhteistyötä monenlaisten työryhmien kanssa. Saatat usein olla ainoa oman alasi osaaja ja asiantuntija joka on projektissa mukana.”

”Kaiken perusta on luonnollisesti rautainen oman tutkimusalan osaaminen. Välillä tuntuu siltä, että tohtorikoulutus ajaa ihmisiä tietynlaiseen muottiin, joten avarakatseisuus ja tutustuminen myös oman alan lähitieteisiin voi laajentaa perspektiiviä ja lisätä tulevaisuuden työllistymismahdollisuuksia. Omalla alallani tutkimus on vahvasti kansainvälistä, joten kaikki siihen liittyvät taidot kuten kielitaito, vuorovaikutustaidot ja toimeentuleminen kansainvälisissä tutkimusryhmissä eritaustaisten ihmisten kanssa.”

Opintojen ja työelämän välisen kuilun kaventaminen

”Pitäisi hankkia tietoa työelämän vaihtoehtoista ja vaatimuksista, sekä luoda verkostoja myös ulkopuolelta yliopiston, jos sinne ei halua/ole mahdollista jäädä. Pitää oppia markkinoimaan itseään ilman tieteellisiä ansioita esim. Työnhaussa ja mielusti hankkia työkokemusta yliopiston ulkopuolelta. Normaalit työelämässä vaadittavat taidot auttavat tietenkin (ryhmätyö-, markkinointi- ja esiintymistaidot, innovatiivisuus, it-taidot...).”

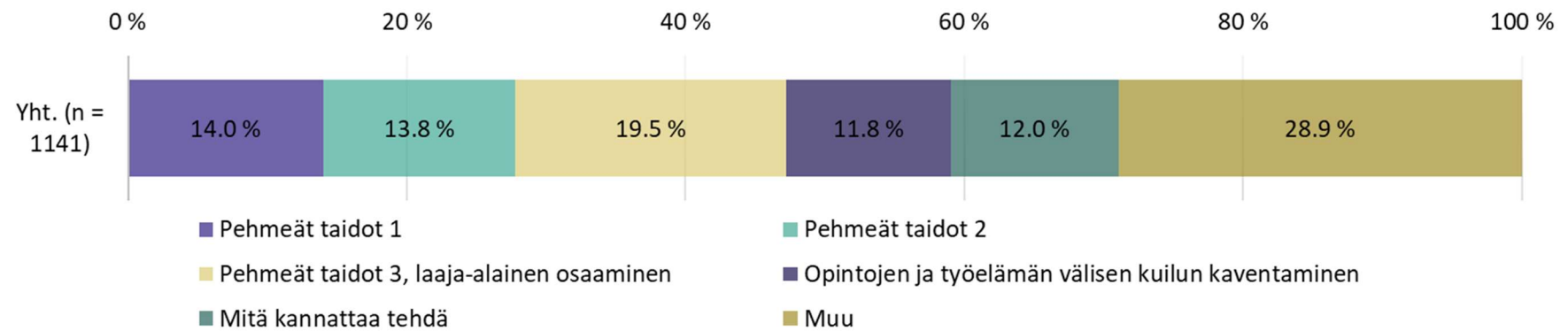
”Jag vill uppmana unga forskare att vara egensinniga och idealistiska och lita på sig själva och sina visioner. Forskning är kreativt och lämpar sig sällan för färdiga mallar och likriktade karriärvägar. Humanioras position i samhället är svag just nu och det är dessutom svårt att få betalt för kreativt arbete (p.g.a. Den snabba digitaliseringen och mediekrisen och en nedgång i människors läsvanor) men vårt samhälle behöver humanister mer än någonsin. Därför tror jag det viktigaste är att inte vara ängslig och föröka anpassa sig för mycket till yttre krav och förväntningar utan i stället lita på sig själv, tänka originellt och stå upp för sin kunskap. De praktiska problemen kommer att lösa sig så småningom. När den tekniska utvecklingen lugnar sig lite kommer det att finnas större förståelse för behovet av analys och fördjupning och perspektiv.”

Mitä kannattaa tehdä - esimerkkivastauksia

”Minusta kannattaa pohtia, onko niin kova palo tutkimukseen että erittäin vaativan ja kuluttavan työn ja siihen nähden pienen ja epävarman korvaustason yhtälö on itselle hyväksyttävä. Fiksut ihmiset pärjäävät muillakin aloilla. Muiden alojen tietoja ja taitoja kannattaa kerryttää muualla kuin tohtoriohjelmassa.”

”Jos haluaa tutkijaksi/akateemista uraa, tärkeintä on kai julkaista mahdollisimman paljon vertaisarvioituja artikkeleita, hankkia jonkin verran opetuskokoemusta (+yliopistopedagogiikan kurssit), muita akateemisia meriittejä ja kontakteja. Jos alani tohtorikoulutettava haluaa akateemisen maailman ulkopuolelle töihin, tärkeitä taitoja voi esim. Olla pedagogiset opinnot tai tietotekniset/digitalisointiin liittyvät taidot. Konkreettinen työkokemus akateemisen maailman ulkopuolella ja/tai kontaktit voivat tosin olla tärkeämpiä kuin itse taidot.”

Kuvassa 6 on esitetty kysymykseen *”Minkälaisia taitoja tai osaamista kannustaisit nykyisiä tohtorikoulutuksessa olevia hankkimaan tulevaisuuden työelämää ajatellen?”* tulleiden vastausten aihejakauma. Myös tästä kuvasta on jätetty pois yliopistojen välinen vertailu pienen otoskoon vuoksi. Aihe ”Muu” sisältää palautteet, joissa yksi aihe ei dominoinut vaan niissä oli yhtä paljon piirteitä kahdesta tai useammasta aiheesta. Aiheiden jakaumasta nähdään, että lähes puolet tohtoreiden vastauksista (47,3 %) on sellaisia, että niissä suositellaan nykyisille tohtoriopiskelijoille työelämä- ja vuorovaikutustaitojen opettelua. Työelämän ja opintojen välisen kuilun kaventamisen tärkeyttä painottaa 11,8 % palautteesta.

Kuva 6. Kysymykseen ”Minkälaisia taitoja tai osaamista kannustaisit nykyisiä tohtorikoulutuksessa olevia hankkimaan tulevaisuuden työelämää ajatellen?” tulleiden vastausten aihejakauma.

5. Yhteenveto

Tässä raportissa analysoidaan vuosien 2017–2019 kandidipalautetta ja maisterien uraseurantapalautetta sekä vuosien 2018–2019 tohtorien uraseurantapalautetta. Analyysi keskittyy pääasiassa avoimen palautteen analyysiin ja tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, minkä tyyppisiä aiheita eri kyselyiden avoimista vastauksista on löydettävissä.

Kandidaatiksi valmistuneiden osalta tutkimus osoittaa, että vaikka kandit ovat keskimäärin varsin tyytyväisiä niin vointiinsa, oppimiseen kuin opiskeluunsaakin yliopistoissa ja numeerisessa palautteessa näyttää korostuvan ongelmakohtana vain opinnoista saadun palautteen puute, avoimista vastauksista voidaan tunnistaa useita muitakin aiheita, joihin kandit toivoisivat yliopistoilta parannusta. Näistä tärkeimpinä voidaan pitää kandien kokemia puutteita opintojen ohjauksessa ja tuessa sekä yliopistossa tai opinto-ohjelmissa tapahtuneiden suurien muutosten aiheuttamat ongelmat. Nämä molemmat aiheet nousivat palautteen puutteen ohella esiin kahden eri avoimen kysymyksen vastauksista.

Myös maisterit ja tohtorit ovat keskimäärin varsin tyytyväisiä tutkintoonsa ainakin työuransa kannalta katsottuna. Maistereiden avoimista vastauksista nousi kuitenkin esiin kritiikki opintojen aikana saatua uraohjausta ja tutkinnon tuomia työelämävalmiuksia kohtaan. Sekä maisterit että tohtorit suosittelevat nykyopiskelijoita kaventamaan opintojen ja työelämän välistä kuilua hankkimalla runsaasti etenkin työelämässä tarvittavia niin sanottuja työelämätaitoja sekä laaja-alaista osaamista myös muilta kuin omalta opiskelualalta.

Lähdeluettelo

Arminen, H., Hujala, M., & Hynninen, T. (2019). Opiskelijapalaute yliopisto-opetuksen laadun mittarina: mitä opiskelijoiden opintojaksopalauteesta voidaan päätellä? *Yliopistopedagogiikka*, 2/2019.

Hujala, M., Knutas, A., Hynninen, T., & Arminen, H. (2020). Improving the quality of teaching by utilising written student feedback: A streamlined process. *Computers & Education*, 157, 103965.

Hynninen, T., Knutas, A., Hujala, M., & Arminen, H. (2019). Distinguishing the Themes Emerging from Masses of Open Student Feedback. In *2019 42nd International Convention on Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics (MIPRO)* (pp. 557-561). IEEE.

Marsh, H. W. (1987). Students' evaluations of university teaching: Research findings, methodological issues, and directions for future research. *International Journal of Educational Research*, 11(3), 253–388.

Mimno, D., Wallach, H., Talley, E., Leenders, M., & McCallum, A. (2011). Optimizing semantic coherence in topic models. In *Proceedings of the 2011 Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing* (pp. 262-272).

Nelimarkka, M. (2019). Aihemallinnus sekä muut ohjaamattomat koneoppimismenetelmät yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa: kriittisiä havaintoja. *Politiikka: Valtiotieteellisen yhdistyksen julkaisu*.

Uttl, B., White, C. A., & Gonzalez, D. W. (2017). Meta-analysis of faculty's teaching effectiveness: Student evaluation of teaching ratings and student learning are not related. *Studies in Educational Evaluation*, 54, 22–42.

Wallace, S. L., Lewis, A. K., & Allen, M. D. (2019). The state of the literature on student evaluations of teaching and an exploratory analysis of written comments: Who benefits most? *College Teaching*, 67(1), 1–14.